

Citerajáték. 20.30: dalok gitárkísérettel. s. 21.45: Grammo- Weber: „Büvös- von. 20.30: Szórák- A m. kir. Operaház tról, Dohnányi Ernő üsor. 21.10: O'Neil 22.25: Házi vonós- Táncczene. Grammfón. — 22: Salzburg. — 21.45: Grammfón. 20.40: tavasz" operett. edüjáték. Oldschmidt: „Pénz" Könyv zene. 22.50: Fürdőzenekar já- Hangversenyközv. 21.40: Házi zene. 40: A Tivoli-hang- része. órakoztató zene. 23: üs-óra. 19.50: Tar- gverseny. Magyar propaganda- 21.45: Grammfón. A m. kir. Operaház versenye Budapest- opera. Walter Bruno ngverseny. szart: Éjjeli zene. perettrészletek. özenekar.

XIII EVF. * SZAM 80
CÍJ—KOLÓZS
augusztus 2
5690 ÉV

As Uj Kelet az egye és bánati zsidós napilapj 406.
Öktelek utánnor terrás megjelenés meg.
Késtratokat nem ki és megörésükre sem

TAXA POSTALA
PLATINE in NUMERAR
No. 244.716/929

Ara 5 lej

Ramsetter Robert

BUDAPEST

UJ KELET

ZSIDO POLITIKAI NAPILAP

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Strada Baron L. Pop (v. Brassai
utca) 19. szám. Telefon: 9-77.

ELŐFIZETESI ÁRAK:
Egész évre . . . . . 1150 Lei
Félévre . . . . . 600 „
Negyedévre . . . . . 320 „
Egy hónapra . . . . . 110 „

KÜLFÖLDI ELŐFIZETESI ÁRAK:
Egy óra 1 dollár (vagy ennek megfelelő pénznem).
Egy évre 10 dollár.

Hirdetések tarifa szerint vétetnek fel.

Reggeli séta a miniszterelnökkel a szovátai Cseresznyés-hegyen

Maniu Gyula nyilatkozik az Uj Keletnek az antiszemitizmus problémájáról

A miniszterelnök bizalmi embere nem talált Borsán bizonyítékokat a gyujtogatásra — Maniu azt hiszi, hogy a nemzeti-parasztpárt igazi kormányzása csak most kezdődik — Teljesen alaptalanok a diktatúráról terjesztett hírek

Maniu szerint az antiszemitizmus hanyatlóban van Romániában

Szovátafürdő, augusztus 19. (Az Uj Kelet tudósítójától.) A bírák villája előtt két esendőr silbakol. Szemük az ibolyakék színre festett épület bejárójára van szegezve. Maniu Gyulát, az ország miniszterelnökét őrzik — saját bevallásuk szerint is magánszorgalomból. A miniszterelnök minden feltűnést el akar kerülni és egyszerű fürdővendégként keresi nyugalma ezen a gyönyörű fürdőhelyen, amelynek mondani publikuma a borus idő fölött keseregve hullámzik fel s alá a villák közt kigyózó sétányon. A miniszterelnök éppen kuráját végzi a villa bazinjében. Leülök a vesztibülbe és várok. Két perc sem telik el s a miniszterelnök karesu alakja feltűnik az előcsarnokban. Üdvözlésemet azzal a lekötözött szívélyességgel fogadja, amely magánérinkezésben annyira jellemzi Maniu Gyulát. A vesztibül bejárójánál azonban fekete felhők tornyosulnak a beszélgetés elé. Jasi polgármestere, két képviselője és egy bánati szenátor személyében, akik súlyos államügyeket akarnak feltárni a kormányzó előtt.

Miniszterelnöksége idején nem volt elkészülve rájuk és nem várta őket. Mit szól Maniu mindezekhez? — ezt kérdezték tőlem a Máramarosban és ezt kérdezik mindazok, akik oly határtalan bizalommal követték a nemzeti parasztpártot a demokratikus jelszavak alatt megvívott ellenzék harcaiban... — Sőt tráti, domnule primministru! A esendörkáplár harsány üdvözlése jelzi, hogy Maniu elhagyta a villát.

Persze rövidesen kiderült, hogy ezekből a hírekből semmi sem volt igaz. És akkor az újságok megírták, hogy válság volt ugyan, de a tanácskozások során sikerült az ellentéteket elsimítani. — Ez a színajai tárgyalások története, miniszterelnök ur?

— Szerettem volna a miniszterelnök urra beszélni... — Most, sajnos, el vagyok foglalva ezekkel az urakkal... De ha kedve volna... holnap, a reggeli sétán... Jó tüdeje van, szerkesztő ur?

Elindulunk a telepen. A kérdéseket későbbre kell eltenni, mert előbb a miniszterelnök kérdez. Az újságírók iránt érdeklődik, akiknek ilyenkor nyáron holtsezon idején, nehezen megy soruk. Nem igen van mit írniok és kénytelenek a legkétségteljesebb verziókat kombinálni. Itt van mindjárt a színajai tárgyalások példája. Mi sem természetesebb, minthogy a londoni nagykövet szükségesnek látta informálni az uralkodót és a kormányt az aktuális politikai kérdésekről. A lapok jobb téma híján válsághíreket kürtöltek világgá.

— Igen, — válaszolja mosolyogva Maniu — ez a tárgyalások igaz története.

A kolozsvári városi tanácsválasztásra terelődik a beszélgetés. — Örülök, — mondja Maniu — hogy dr. Marton Ernő személyében újságíró választottak meg a város egyik alpolgármesterének. Így legalább alkalma nyílik az újságíróknak, aki elő mester a kritikában, bebizonyítani azt, hogy az alkotó munka terén is megállja a helyét... A miniszterelnök ezt nem minden céltudatosan nélkül mondotta. Nem kerülte el a figyelmét az Uj Kelet erőteljes kritikai magatartása a kormány politikájával szemben.

Politikai beszélgetés a Cseresznyés-hegy bükk-rengetegében

Keresztülhaladunk a telepen. A komolyabb fürdővendégek, akik ilyenkor indulnak reggeli sétájukra, mely hajbókolással köszöntik a miniszterelnököt, akit itt mindenki ismer. A Szováta-villa előtt, ahol a belügyminiszter ültette fel rezidenciáját, elegáns idősebb hölgyet köszönt a miniszterelnök:

„Cseresznyés“. A miniszterelnök egyedül szokta reggelként megjárni ezt a hosszú és fárasztó utat, amely vége végig irdatlan bükkrengetegen keresztül vezet.

Minden kertelés nélkül

— Sárut mána, doamnă Sáráteanu! Nem nehéz kitalálni, hogy a volt régens feleségével állunk szemben, aki férjével együtt itt tölti nyári vakációját. Sáráteanu asszony sógorát, Vaida belügyminisztert keresi, akiről úgy értesült, hogy a reggeli órákban elhagyja Szovátát.

— Miniszterelnök ur, engedje meg, hogy őszintén és nyíltan beszéljek mindarról, ami az utóbbi időben az országban történt.

— Kérem beszéljen minden kertelés nélkül...

— De hiszen tegnap este azzal váltunk el, hogy estig itt marad — mondja esodálkozva Maniu. Rövidesen kiderül, hogy valóban félreértésről volt szó. A belügyminiszter még az igazak álmát aludta villájában. A bírák villájában a fürdőigazgató személyesen fogadja a korai vendéget. Tíz pereig tart mindössze a miniszterelnök kurája és nyole órára jár az idő, amikor a villák között kigyózó ösvényeken elindulunk. Ezer méterre fekszik a tenger színe fölött a

Előadtam, hogy Románia zsidósága fájdalmas megdöbbenéssel vette tudomásul a legutóbbi eseményeket. A romániai zsidóság helyzete egyre kétségbejuttatóbbá válik és ami különösen szomorú, a romániai zsidóság nem látja, hogy a törvények pajzsa, vagy a hatóságok ereje megvédne a támadások elől. Részletkebe nem bocsátkozhattam, mert a miniszterelnök vette át a szót. Maniu úgy látja, hogy egyes lapok és a közvélemény egy része is tulzott színben állítja be az eseményeket. Misem jellemzőbb erre, mint a borsai tüzeset.

Mi történt Borsán

— Kiküldtem Borsára egy bizalmi emberemet — mondotta Maniu, — aki egyik politikai párthoz sem tartozik s akinek objektivitásához szó sem férhet. Azt a megbízást kapta ez az ember, hogy diszkrétan nyomozzon a tűz okai iránt s erről tegyen nekem jelentést. Senkisé tudott erről a kiküldetéséről. A megbízott visszatért Bukarestbe és közölte velem, hoy a legteljesebb lelkiismeretességgel és alaposzággal megvizsgált mindent és nem talált olyan momentumokra, amelyek kétségtelenné tennék, hogy Borsán gyujtogatás történt. (Kár, hogy a miniszterelnök ur bizalmi embere nem fordult hozzánk, mi szolgálatunk volna neki gyanus momentumokkal. A szerk.) Ha nem történt gyujtogatás, akkor természetesen nem lehet megtalálni a gyujtogatókat. Egyes lapok mégis világgá kürtölték, hogy bünös kezek műve volt a borsai katasztrófa. És akadhatnak primitív emberek, akikben megvan a hajlamosság arra, hogy utánozzák ezt a példát, ha azt látják, hogy büntetlenül marad egy falu felgyujtása. Így történt meg a máramarosszigeti zsinagógával kapcsolatos gyalázatoság. Igen rossz szolgálatot tesznek ennek az ügynek a tulsások. Elmérgesítik az atmoszférát s megnehezítik a kormány munkáját abban az őszinte törekvésében hogy fenntartsa a rendet az országban.

Báltiban megöltek egy románt

Báltiban történt nemsokkal ezelőtt, hogy egy parasztot megöltek, egyet pedig súlyosan megbeszeítettek a verekedés során. Először azt hitték, hogy az áldozatok zsidók és egymást követték a tiltakozások. Antiszemita brutalitásnak állították be néhány embernek mindnapos kérdések fölött való összekocanását. Rövidesen kiderült azonban, hogy a két áldozat román ember és erre azonnal esend lett. Hová vezetne, ha ezt a rendszert meghonosítanák? Ismétlem, súlyos hibának tartom az atmoszférának ilyen formában való elmérgesítését. Ehhez hozzájárul még az is, hogy egyes bukaresti lapok tulságosan nagy publicitást adnak az agitációknak. Olyan jelentőséget tulajdonítanak neki, amellyel a mozgalom semmiestre sem rendelkezik. Eseményeket felfujnak, neveket népszerűsítnek és ezzel is impulzust adnak néhány ember agitációjának. — Miniszterelnök ur — vetettem közbe — Borsán az emberekben az a meggyőződés él, hogy ott gyujtogatás történt. És a sucevai események azt bizonyították, hogy az antiszemitizmus a falvakra is kiterjedt és nagyon is aggasztó méreteket öltött, amelyek mellett nem lehet elhaladni.

Nem antiszemitizmus, hanem szociális elégedetlenség

A miniszterelnök kijelentette erre, hogy a máramarosi és bukovinai eseményeknek nem annyira antiszemita, mint inkább szociális jellegük van. A megmozdulások nem a zsidók, hanem az elviselhetetlen kamatterhek ellen irányultak. A gazdasági nehézségek, a tulzott kamatláb, a mezőgazdaság kedvezőtlen adottságai váltották ki az eseményeket. Az elégedetlenség a magas kamatokat szedők ellen irányul, függetlenül attól, hogy zsidók-e az illetők, vagy sem. A foglalkozási ág, az üzleti hivatás különleges hajlamokat és sajátságokat termel ki. A földműveléssel éppúgy bizonyos meghatározott hajlamok és tulajdonságok járnak, mint az iparral és a kereskedelemmel. Az kölcsönöz pénz, akinek tőke van a kezében. Vannak vidékek, ahol csak elenyésző kis számban laknak zsidók, ahol nem zsidók kezében van a kereskedelem és a kamatszédés is. — Igen ám, miniszterelnök ur, de ha akad egy zsidó, aki történetesen a megengedettnél magasabb kamatot szed, akkor az egész zsidó népet vonják felelősségre és állítják oda bünbakul emiatt. (Folytatása a harmadik oldalon)

Hirdetések

es kolozsvári uriasan.
üzlet vagy raktár- megfelelő nagy ucai ember 1-től kiadó. Regina Maria 6.
egy megfelelő állást a kiadóban.
stetik fizetése havi Utí költségei csak tik meg. Ajánlatokat (eiscaune) zsidó hit-
nyszerület betegség pénzestársat venne. ruházletében Regele
bejáratu szoba üre. esetleg teljes ellá- nak is — jobb zsidó Vesselényi uca 4.
kolás fiu vagy leány dnál teljes ellátást zongora. Szappan
nő bizonyítványok- német, hébert, — retta Molnár, Zavoi. Ferdinand.
orth. kóser vege- jcsarnoka Reg. Fer- (ucca) 10 szám alatt nált tejneműek saját Ugyanott naponta rtej házhoz szállitva
ogházi árverés lesz órakor a Kolozsvári itelintézet Rt.-nál.
intelligens 25 éves zombat megtartásá- lkozást. Szives (aján- seket „Garanciaké- ó továbbit.
éltelre használt rö- lalatokat „Zongora“

Erdélyi zsidó leányinternátus Párizsban !!
Dr. Szarvas Jakabné vezetése alatt
Párizs legszebb kertvárosában, Robinsonban szeptember 15-én nyílik meg az igen előkelő zsidó leányinternátus 14-20 éves leányok részére. — Az internátus gyönyörű 3 holdas park közepén fekvő 20 szobás villában van elhelyezve. Családias nevelés az összes európai nyelvek tanítása szakszerű tanerők vezetésevel
Mindennemű felvilágosítással és prospektussal Dr. SZARVAS JAKABNÉ, Hatég szolgál

Éjszakai verekedésből — diplomáciai konfliktus

A német bíróságok szurkálásért ártatlanul elítélték Cuvelier francia uszóbajnokot

Berlin, augusztus 19. Néhány nappal ezelőtt súlyos politikai bonyodalmak támadtak Franciaország és Németország között egy uceai verekedésből kifolyóan, amelyet német nacionalista ifjak rendeztek a rajnavidéki Zeitz városban és amelynek Cuvelier ismert francia uszóbajnok lett az áldozata, akit a német bíróságok késelésért ártatlanul elítéltek.

Zeitz városban nemrég uszóversenyt rendeztek, amelyen a közeli Roubaix francia határvárosból több francia fiatalember is résztvett, köztük Cuvelier, Franciaország uszó-sampionja. A versenyt bál követte, amelyről Cuvelier egy barátjával és két fiatal német leánnyal együtt távozott el éjszaka két óra tájban. Gyanútlanul sétáltak az uceán, amikor egyszerre, minden előmeny és minden látható ok nélküli német nacionalista fiatal emberek megtámadták és összeverték őket. A két francia ifjú védekezett a túlsúlyban lévő támadókkal szemben, akiknek a sorából verekedés közben az egyik rémülten felkiáltott:

— Jaj, megszurta! Azután összeest.

A nagy lármára megjelentek a rendőrök is és letartóztatták Cuveliert, mert a német fiatal emberek egybehangozóan azt állították, hogy a francia szurta le Otto Schrödert. A gyanúsított uszóbajnokot, mivel idegen állampolgár, vizsgálati fogságban tartották mindaddig, amíg gyorsított eljárással nem ítélték meg. A tárgyaláson Cuvelier hiába hangoztatta az ártatlanságát, a bíróság négyhavi fogságra ítélte. A fellebbviteli tárgyaláson az ügyész maga is csak pénzbüntetést kért, mert kétségesnek tartotta a vádolt bűnösségét, azonban a bíróság helybenhagyta az első fokú ítéletet.

Cuvelier védői azonban nem nyugodtak meg az immár jogerőssé vált ítéletben, hanem akciót indítottak védeucik érdekében, aki szerintük — és minden jel szerint — valóban teljesen ártatlan a szurkálásban és így ártatlanul ítélték el.

Igy beigazolódtott többek között, hogy Cuvelier késén, amellyel a tettet állítólag elkövette, egyáltalán nincs semmi vérény, sőt a kést harapófogó nélkül egyáltalán ki sem lehet nyitni, annyira belezárodott a nyelvébe. A tanuvalloások is, amelyek alapján az ítéletet kimondták, teljesen ellentmondanak egymásnak.

Az a két leány, akik a kritikus éjszakan a két francia fiatalember társaságában voltak, azt állítják, hogy Cuvelier és barátja, amikor megtámadták őket, a gyalogjárónak éppen az ellenkező oldalán voltak, mint a megsebesült Schröder. Ezenkívül megállapították, hogy Cuvelier feltűnően hasonlít egy Duysen nevű német nacionalistához, aki szintén résztvett a verekedésben. Az is kiderült, hogy a német nemzeti szocialisták fenyegetésekkel arra akarták rábírní a két leányt, hogy a tárgyaláson terhelően valljanak Cuvelier ellen és megállapítást nyert az is, hogy a bírósági tárgyalás alatt Hauck igazságügyi titkár állandóan közölte a külön szobában várakozó nemzeti szocialista tanukkal a tárgyalóteremben elhangzott tanuvalloásokat, hogy ezzel előkészítse őket arra, hogy mit valljanak. A bíróság a négyhavi fogságbüntetést a tanuvalloásokra, valamint Otto Schröder terhelő vallomásra alapította.

Az ítélet óriási felháborodást keltett nemcsak Franciaországban, hanem Németországban is és a német demokrata sajtó éles támadást intézett a zeitzi bíróság eljárása ellen, úgy hogy annak hatása alatt Hauck igazságügyi titkár ellen, aki a vallomásokot a tanukkal közölte, fegyelmi vizsgálatot indítottak. Eljárás indult továbbá a zeitzi nemzeti szocialisták vezetője, Wolkersdorfer ellen is a tanuk meg nem engedett befolyásolása miatt.

Azt is megállapították, hogy a véres verekedést megelőzően Otto Schrödernek már korábban esunya afférje volt a két leánnyal, akik a kritikus éjszakan Cuvelier-vel sétáltak. Egy héttel korábban ugyanis Schröder, Max nevű fivérével együtt egyik este megtámadta a két leányt, amikor ezek az uceán sétáltak és olyan erőszakosan és durván viselkedtek, hogy a leányok feljelentést tettek a két testvér ellen szerelmi erőszak kísérlete címen. A verekedést megelőzően este Schröder több nemzeti szocialista barátjával együtt nagy dárídót

csapott az egyik koresmában és onnan berugva távoztak, tehát bizonyos, hogy részegségükben rendezték a verekedést — végül kiderült, hogy Schröder 1200 márka fájdalomdíjat kért sebesüléséért a zeitzi uszóegyesülettől és csak akkor tette meg a feljelentést Cuvelier ellen, amikor ezt a követelését visszautasították.

Cuvelier még mindig fogságban van és a jogerős ítélet alapján a négyhavi fogságbüntetést le kell töltenie, annak ellenére, hogy az egész német demokrata közvélemény a per revízióját követeli.

Az ügynek most külpolitikai következményei lesznek, mert Ybanegaray

Az afridik nem tudják elhatározni magukat Peshavar ostromára

Nadir khán nem engedi vissza Afganisztánba az északindiai felkelésben résztvevő törzseket

London, augusztus 19. A Daily Expressnek jelentik Peshavarból, hogy az utóbbi napokban nem voltak összeütközések a felkelő törzsek emberei és az angol katonaság között. A törzsek láthatólag ingadozó magatartást tanúsítanak s rövid időn belül úgy látszik, nem határozzák el magukat Peshavar megrohamozására. Az urakzai és mormann törzsek nem akarnak csatlakozni az afridiki akciójához, amiben a kabuli afgan kormányzatnak is vannak érdemei, Nadir király kormánya ugyanis a szigorú sem

Napsütéses egészséges bőrt
kap Ön, ha testét, mielőtt lég és napfűdőt vesz, jól

NIVEA-CRÉMMEL

bedörzsöli még borult égnél is, mert a szél és a levegő is barnítja a testet. De száraznak kell testének lennie, amikor a napsugáraknak közvetlenül kiteszi. És előbb jól Nivea-Crémmel bedörzsölni! Ön csökkentheti az alacsony napsütés veszélyét. Nivea-Crém az egyedüli bőrcrém, amely Eucerint tartalmaz és ezen alapul a hatása. Tehát Nivea-Crém beborult égnél is!

Dobozokban let. 16.-, 34.-, 72.-
Tubusokban is: 10.-, 20.-, 45.-
Emil Ziegler, Braşov-Brasov, Vácut-ucca 48

francia képviselő ebben a tárgyban interpellációt jegyzett be a francia kamarában és ezt az interpellációját a kamarára összeülése után nyomban be fogja terjeszteni. Hír szerint azonban ettől függetlenül a francia kormány is interpellációra készül Cuvelier érdekében és megbízta berlini nagykövétét, hogy a német kormánytól kérjen felvilágosítást az ítéletre vonatkozóan.

az összes erdélyi felekezeti és magániskolák igazgatóságához, melyben elrendeli, hogy a vizsgázó kategóriákba beleszó tanítókat és tanárokat idejében terjeszték föl Kolozsvárra. Ennek a felterjesztésnek határideje folyó hó 16-án jár le. Ami a vizsga tárgyát illeti, a közoktatásügyi minisztérium rendelkezése a következő:

Az írásbeli vizsga anyaga: adott románnyelvű szövegnek az illető kisebbségi (magyar, német) nyelvére való fordítása, míg a szóbeli vizsga tárgyát a XIX. és XX. század jelesebb román íróinak ismerete és egy 15 perces román társalgás képezi, a vizsgázó tanár szaktárgyának anyagából.

Erdélyben két vizsgáztató centrumot létesítettek. A kolozsvári vizsgáztató bizottság körzete Máramaros, Szatmár, Szilág, Naszód, Kolozs, Torda, Maros, Szamos és Alsófehér megyékre terjed ki. A többi vármegye vizsgáztató központja Nagyszében lesz.

A vizsgák pontos ideje augusztus 25-ike, amikor a jelentkezőknek egy — a közoktatásügyi minisztériumtól — ki-nevezett ötös bizottság előtt kell megjelenniük.

Eredetileg intézkedés történt azokra a tanárookra és tanárnőkre is, akik bármilyen okból, pl. betegség stb. nem jelentkeztek az augusztus 25-i vizsgára. Ezek részére a minisztérium egy speciális tanfolyamot rendelt el, melyet a karácsonyi szünetben kell majd végrehajtaniuk.

Az angol kormány hivatalosan cáfolja a munkanélküli segély leszállításáról szóló híreket

Henderson lesz a népszövetségi delegáció vezetője

London, augusztus 19. A kormány tagjai és liberális szakértők ma a kincstári hivatalban bizalmas értekezleten tárgyalták meg a munkanélküli segély kérdését. Hivatalos tájékoztató még nem adtak ki. Az esti lapok cáfolják azt a hírt, hogy a munkanélküli segélyeket leszállítanák. Ha a kormány egyes tagjai pénzügyi szempontokból a segélyösszegek leszállítása mellett volnának is, a terv meghiúsulna a szakszervezetek ellenállásán.

London, augusztus 19. Az angol népszövetségi delegáció vezetője Henderson külügyminiszter lesz.

— UJ EZRESBANKJEGYEKET BOCSÁTANAK KI AUSZTRIA-BAN. Bécsből jelentik: Az osztrák Nemzeti Bank ezer shillinges bankjegyet készült kiadni ez év végére. Ezzel az új emisszióval lezárják az osztrák bankjegytípusok kiadását. Az új kibocsátás célja főleg az, hogy kisebb bankokat adjanak a közönség kezébe, minthogy ezek a jegyek tartósabbak a régiéknél, nem gyűrnek őket annyira és nem könnyen cserélhetők össze más címletekkel. Szó volt arról is, hogy új ötszáz és tízezer shillinges bankokat adnak ki, ettől azonban eltekintettek.

— AZ AMERIKAI FIZETÉSKÉPTELENSÉGEK REKORDSZÁMAI. Newyorkból jelentik: A kormány a legújabb kimutatások szerint az Egyesült Államokban az év első hét hónapjában 14.482 cég lett fizetékptelen. E cégek aktívái összesen 310.5 millió dollárt, passzívái 556.2 millió dollárt képviselnek. A tavalyi kimutatással szemben a fizetékptelenségek száma 12 százalékkal, az aktívák 32 százalékkal, a kötelezettségek 37 százalékkal emelkedtek. A folyó év fizetékptelenségi statisztikája az 1922-ik évhez hasonlítva is rekordszámokat tüntet fel.

Perzsa határőrcsapatok ismét harcban állanak a török területre betörni akaró kurdokkal

Kemál pasa döntő tanácskozásokat folytat a Perzsiának adandó déli határkiigazítás ügyében — Egy perzsa városban véres forradalom tört ki?

London, augusztus 19. A Morningpost teheráni jelentése szerint a perzsa határőrségek újabb véres harcokat vívnak az Urmiaától északra a török-perzsa határvidéken a felkelő kurdokkal, akiknek az a törekvésük, hogy ismétellen török területre jussanak. A harcok még folyamatban vannak.

Angorából jelentik egyidejűleg, hogy Kemál pasa köztársasági elnök holnap kormány tagjaival döntő jelentőségű tanácskozásokat fog folytatni az Ararát környékén követelt területért Perzsiá-

nak adandó déli határkiigazítás kérdésében.

Páris, augusztus 19. A lapokhoz érkezett jelentések szerint Sirász délperzsi városban forradalom tört ki. A zendülők öt tisztet és 130 katonát lemészároltak.

A párizsi perzsa követségen nem hiszik, hogy kommunista próbálkozásról lenne szó.

A hír különben Teheránból még nem nyert megerősítést.

Augusztus 25-én újra román nyelvű vizsgára kell jelentkezniük a kisebbségi tanároknak és tanítóknak

A miniszteri rendelkezés két kategóriába osztja a vizsgára kötelezetteket

Cluj-Kolozsvár, augusztus 19. Folyó év július 12-én miniszteri rendelet érkezett a kolozsvári vezérfelügyelőséghez, mely hírül adja, hogy mindazon kisebbségi tanárok és tanítók, kik az előző években megtartott románnyelvű vizsgát nem tették le sikerrel, tehát nem sajtították el az államnyelvet, új vizsgára vannak kötelezve. A rendelet a kisebbségi tanítókat és tanárokat két kategóriába osztja. Elsőbe tartoznak a 30.

életévüket még be nem töltötték, kiknek részére nehezebb vizsgát helyez kilátásba a közoktatásügyi minisztérium, az említett korhatáron túl lévők részére pedig könnyebbet.

Kivételt képeznek ez alól a rendelkezés alól azok a kisebbségi tanárok és tanítók, kik 30 éves szolgálati idővel rendelkeznek, vagy 55 éven felül vannak.

A miniszteri rendeletre a kolozsvári főinspektorátus körlevelet intézett az

Georgheni (gyergyószentmiklósi)

ZSIDÓ FIUINTERNÁTUS

Vezető Engel Jeremiás hitoktató

Dr. Kraus Mór főrabbi ur által ajánlva. Az intézet az állami lyceum igazgatóság felügyelete alatt áll. A szombati írás alól felmentve. Dus ort. kóser étkezés. A növendékek skatánarok által lesznek előkészítve.

Önképzés céljából román, héber, magyar és német folyóiratok, könyvtár, héber nyelvű tanár és zongora áll rendelkezésre. Héber nyelvű oktatás is nyújtunk. Évi díj 26.000 lej. Mután csak korlátolt számban vehetünk fel növendékeket, kérik előbbi jelentkezést

Ha nem z...
gy az il...
felel tetté...

Észre se...
hagytuk...
ösvényre...
tinen, hol...
túl a heg...
jártánál...
közö hang...

— Kezét...
hallgassa...
naszát.

A minis...
nyes ruháj...
kifejezést...
elárulja sz...

— Hogy...
— Neufe...
mes uram...
dul meg az...

szok zuhat...
keresetképt...
már fiának

— Hány...
— Hat, a...

kiesik meg...
egy kis kor...
tudtam egy...
mert nines...
és nyom az...

Isten pusztí...

— A férje...
letéket?

— Nem ka...
mes uram e...
beszélni se...

A minisz...
veszi az ass...
egyik a férj...

— Hát néz...
tunk egy tö...
törvényt —

fusa ugy int...
ni a rokkán...
dig kimarad...
én magának...
akit el tudn...

A miniszte...
beírja Neufe...
szok könyvé...
nagy, hogy...

dóságának...
zsebében nyu...
lejest és oda...
va hálálkodik...
ja esőkolni a...

— Sok nyo...
— mondja a...
kodva Neufe...
lött. Egy ide...
más mellett...

indul meg uj...

A zsidókér...
elnök. A zsid...
érzékenységg...

— Ez azért...
mert a kétez...
állandó üldöz...
ték a környez...

a legkritikább...
Hiányzik az...
csak az az é...
egy hely, ahol...
és ahol nyug...
fejét...

— Igen, az...
Maniu rövid...
a haza létene...
az embernek...

oka is. A zsid...
lakkak. El va...
től, hiányzik...
és tag perspek...

lamosak, hipó...
olyan konzekv...
lyek nem min...

— Jobb...
Kis pihenőt...
niszterelnök fe...

is figyelmezte...
képpen, mert...
ban vagyunk...

nyen meghülh...
mely esend va...
kellős közepén...

bükkfák glédá...
beborítja a ba...
avar, a fák üde...

dig itt-ott átes...
te faj a szinek

„Ha királyválasztás volna Romániában akkor is Károlyt választanánk királynak“ — mondotta Maniu

(Az első oldali cikk folytatása)

Ha nem zsidóval történik meg ilyesmi, egy az illető csak saját személyében felel tetteinek következményeire.

Egy érdekes epizód

Eszre sem vettem, hogy közben elhagytuk már a telepet és ráléptünk az ösvényre, amely hol kanyargó szerpentin, hol merész emelkedéseken keresztül a hegy tetejére vezet. Az erdő bejáratánál töpörödött öregasszony siránkozó hangja állít meg.

— Kezét esőkolom, kegyelmes uram, hallgassa meg egy szegény asszony panasztát.

A miniszterelnök megáll és a szegény ruhájú asszony felé fordul, akinek kifejezésteli arca és egész exteriőrje elárulja zsidó voltát.

— Hogy hívják magát?

— Neufeld Jónásné vagyok, kegyelmes uram... — és könnyek között indul meg az öregasszony száján a panaszközhöz. A férje megrokkant és keresetképtelenné lett a háboruban. Tízmarfiának a kezét elkapta a gép...

— Hány gyermeke van?

— Hat, az Isten tartsa meg őket, de kicsik még és nem tudnak keresni. Volt egy kis korosmám, de már egy éve nem tudtam egy liter pálinkát beszerezni, mert nincs hitel, az adósságok nagyok és nyom az a nagy „interés“, hogy az Isten pusztítsa el...

— A férje kap valami rokkantsági illetéket?

— Nem kap az kérem semmit, kegyelmes uram és a háboru elvette az eszét, beszélni se lehet vele...

A miniszterelnök fejét esőválja. Elveszi az asszony kezéből az irásokat. Az egyik a férj rokkantságáról tanuskodik.

— Hát nézze, asszonyom, most csinálnak egy törvényt — az egészségügyi törvényt — és annak az 568. paragrafusára úgy intézkedik, hogy fel lehet venni a rokkantak listájába azt is, aki eddig kiharadt volna. Mi egyebet tudnék én magának csinálni? Ha volna egy fia, akit el tudnék helyezni valahol.

Maniu „nedóvet“ ad

A miniszterelnök előveszi noteszét és beírja Neufeld Jónásné nevét a panaszok könyvébe, amely nem lehet olyan nagy, hogy befogadhasa Románia zsidóságának összes panaszait... Maniu zsebébe nyúl, kivész belőle néhány százalékos odaadja az asszonynak. Ez sirva hálalkodik és mindenáron meg akarja esőkolni a miniszterelnök kezét.

— Sok nyomorúság van ezen a földön — mondja a miniszterelnök, elgondolkodva Neufeld Jónásné tragédiájára fölött. Egy ideig szótlanul haladunk egymás mellett. Percek múlva vontatottan indul meg újra a diskurzus.

A zsidókérdésről beszél a miniszterelnök. A zsidó psziché, amely tulságos érzékenységgel reagál a dolgokra.

— Ez azért van, miniszterelnök ur, mert a kétezer éves hontalanság és az állandó üldözöttség bizalmatlanná tették a környezettel szemben, amely csak a legtrikább esetben barátságos hozzá. Hiányzik az a magabiztosság, amelyet csak az az érzés adhat meg, hogy van egy hely, ahol a zsidó ember otthon van és ahol nyugodtan hajthatja álomra a fejét...

— Igen, az bizonyos, — válaszolja Maniu rövid gondolkodás után — hogy a haza létének tudata morális erőt ad az embernek. Van azonban egy másik oka is. A zsidók inkább a városokban laknak. El vannak zárva a természet-től, hiányzik belőlük a természet szabad és tág perspektívája. Az analízisre hajlamosak, hipotéziseket állítanak fel és olyan következtetéseket vonnak le, amelyek nem mindig helytállóak...

„Jobb szeretem a bükkfaerdőt“

Kis pihenőt tartunk az uton. A miniszterelnök felveszi felöltőjét és engem is figyelmeztet, hogy tegyek hasonlóképpen, mert hatszáz méter magasságban vagyunk, hűvös a levegő és könnyen meghűlhet az ember. Körülöttünk mely esend van. Benn vagyunk az erdő közepe. Jobbról és balról karsu bükkfák glédája sorakozik fel. A földet beborítja a barnába és vörösbé játszó ávar, a fák üde zöld koronája fölött pedig itt-ott átesillan egy napsugár. Színtelen fák a színeknek ez a csudálatos zen-

gésű és megkapó szimfónia.

— Jobb szeretem a bükkfaerdőt, mint a fenyőerdőt — mondja a miniszterelnök midőn tovább haladunk. A fenyőfákban van valami lehangoló egyhangúság. Alól szélesek az ágai s feljebb szimmetrikusan keskenyednek, hogy egy piramisszerű csúcsban végződjenek. A fenyőfák mind egyformák. A bükkben viszont szeretem azt, hogy szabadon nő, előre meghatározott formák nélkül...

A miniszterelnök szerint igazságtalanul támadják Vaidát

— Igen ám, de éppen ez az alap, a morális bázis nem mindenütt egyforma.

A beszélgetés ismét visszatér a kiindulási ponthoz: az antiszemitizmushoz. A miniszterelnök a Vaida belügyminisztert szakadatlanul érő támadásokról beszél, amelyek mélyen igazságtalannak tart. Vaidát a zsidók azzal vádolják, hogy antiszemita, a másik oldalon pedig szemére vetik erőszakosságát, azt, hogy nem ismer pardonot, amikor a rend fenntartásáról van szó. Bizonyíték: azok a letartóztatások, amelyeket az utóbbi eseményekből kifolyólag a kormány fogatosított.

— Taslaonau szereplésével kapcsolatban érték a támadások Vaida belügy-

Szinte azt mondhatnám, hogy minden bükkfának megvan a maga külön egyénisége.

— Ebben a megállapításban benne van nyilván a miniszterelnök ur életfilozófiája is?...

— Igen, én szeretem az egyéniségeket szabad fejlődését, csak az alap legyen egyforma, a morális bázis — ahogyan a különböző bükkfák is egyformán szülőanyja a föld.

minisztert — vetem közbe.

A miniszterelnök igazságtalannak tartja ezeket a támadásokat. Taslaonau, aki maga is vezetés szerepet tölt be a diákok között, egyike volt azoknak, akiknek révén a kormány meggyőzte a tanulóifjúságot arról, hogy a meddő agitációk helyett célravezető, pozitív, komoly munkával foglalkozzanak. Két év óta csend van az egyetemeken, az ifjúság tanul és ebből a kormány is, a diákok is, a zsidók is csak hasznukat látják.

— A történetek után mit gondol, miniszterelnök ur, milyen jövő vár a zsidókra Romániában?

„Nem szabad tulbecsülni az antiszemita mozgalom jelentőségét“

— Az én meggyőződésem az, hogy az antiszemita mozgalom az utóbbi években visszahanyatlott Romániában. Van- nek néhányan, akik a nehéz megélhetési viszonyokból fakadó elégedetlenséget ki akarják aknázni agitációs célokra. Ezeknek a jelentőségét azonban nem szabad tulbecsülni. A kilengésekkel szemben kétféle intézkedés fogatosítható: preventív és represszív. A kormány nem ítélheti meg az adott pillanatot prizmjában keresztül az eseményeket és mint minden más téren, ebben a kérdésben is óvatossággal és megfontoltsággal kell eljárnia, éppen a kívánt eredmény érdekében. Nem mondhatok egyebet, mint amit már többször is hangoztattam: a kormány szilárdan el van határozva arra, hogy megvédi és fenntartja a törvényes rendet minden körülmények között és mindenkivel szemben. A kormány vallja és állja azt a programot, amelyet az ellenzék hirdettünk s amelynek egyik sarkalatos pontja az ország összes állampolgárainak egyenlősége.

A tetőn

Felértünk a tetőre. Több mint órhosszat tartó gyaloglás után. A miniszterelnök, aki ha nem tévedünk, közel jár már a hatvanhoz, frissen, ruganyosan és a fáradság minden látható nyoma nélkül tette meg az utat, amelynek minden egyes zugát ismeri. Nem állom meg, hogy ezt meg ne állapítsam, mire a politikust, aki néhány másodperccel ezelőtt még egy szárazon hangzó, diplomatikusan kijelentést fogalmazott meg — felváltja az ember.

— Évtizedek óta járom már az erdélyi erdőket. Ismerem őket jól és azt hiszem, ők is ismernek engem...

Allunk a kilátónál. Lábank alatt zöld szőnyegként húzódik le az erdő a völgybe, ahol a zöld szín folytonossága megtörik a villák színes karsu tornyain. A völgykatlan közepén a Medve tó szikrázva veri vissza a napsugarat és esillog a könnyező zöld keretben és a esodálatos szépségű tó, mint egy briliáns smaragd foglalatban. Szemben velünk, messze a szovátai völgy fölött, hatalmas hegycsúcsok zárják el a messzeség-kereső tekintet útját. A tündő mohón szivja be az ózondus, friss levegőt. A Medve tó fölött már játszik a katonazenekar a korai fűdőzőknek és a vidám kerengő hangjai lágy, elomló foszlányokban

kusznak fel a Cseresznyés tetejére...

Most már kormányon vagyunk...

Tíz perces pihenő után folytatjuk utunkat.

— Milyen jó, hogy már nem kell kaspakodni — jegyzem meg.

— Igen, — mondja mosolyogva a miniszterelnök — most már kormányon vagyunk.

A hegy tetején vezető egyenes utat rövidesen hepelhupás ösvény váltja fel.

— Ezek is a kormányzásokhoz tartoznak — szólal meg kis idő múlva a miniszterelnök.

— Ismét szótlanul ballagunk tovább s a hegy másik oldalán indulunk visszafelé a telepre a lejtőn.

— Már lefelé megyünk, miniszterelnök ur?

Csak most kezdődik a kormányzás...

— Erről a hegyről — válaszolja mosolyogva a miniszterelnök, aki elérte a kérdésben benne volt a legutóbbi válsághírek visszhangja is. A nemzeti parasztpárt kormányzása most kezdődik tulajdonképpen. Amit eddig teremtettünk, amit eddig alkottunk, keret volt csupán ahhoz, hogy kormányzasi princípiumainkat a valóságba ültethessük át.

Belpolitikai vonatkozásban törvényekre, külpolitikánkban szerződésekre és gazdasági téren a kereskedelmi konvenciókra volt szükség ahhoz, hogy a kormányzasi programunknak megfelelő keret megadjuk. Politikai és gazdasági téren úgy az új törvények, mint a konvenciók rövidesen éreztetni fogják üdvös hatásukat. En remélem, hogy a gazdasági krízist rövidesen fel fogja váltani a prosperálás korszaka.

A beszélgetés most Károly király hazatérésének kérdésére terelődött. Akadtak olyanok, akik kétségbevittek Maniunak az uralkodó hazatérése körül vitt szerepét. A miniszterelnök elmondta a Károly-kérdés történetét, attól a pillanattól kezdve, midőn a színajai koronatanács kimondotta az akkori trónörökös lemondásának elfogadását. Maniu már akkor különvéleményt jelentett be és már akkor megmondotta, hogy a történelemnek nem lehet utját állani.

— Bratianu Jonel azt mondotta, hogy ez a kérdés le van zárva. Maniu az ellenkező véleményen volt. Bratianu kezével ütötte a pulpitust a parlamentben. Maniu nyugodt maradt és az események neki adtak igazat.

A régenstanácsból hiányoztak azok a momentumok, amelyek a monarchia erősségét képezik — elsősorban a folytonosság.

— Még nem jött el az ideje annak, hogy ebben a kérdésben mindent nyilvánosságra hozzunk — mondotta végül Maniu — és ez a nyilatkozat kötelez arra, hogy most ne reprodukáljam azokat a történelmi érdekességű részleteket, amelyeket a miniszterelnök a séta során erről a kérdéstről elmondott. Az uralkodóról rajzolt végül a miniszterelnök megkapó portrét. Tetterős, friss ambícióval és életkedvvel dolgozó ember Románia királya. Tizenkét-tizen négy órát dolgozik naponta és bámulatosan tájékozva van az összes gazdasági és politikai kérdésekben.

— Ha királyválasztás volna — őt kellene megválasztani, mert nemcsak Ferdinand király sarja, de a legkiválóbb ember is — mondotta a miniszterelnök, majd hozzátette:

— És modern gondolkodású ember, aki nagy respektussal van a parlamentarizmussal és a demokratikus berendezkedéssel szemben.

— Ez azt is jelenti, Miniszterelnök ur, hogy a diktatúráról szóló verziók kőszá hitek csupán.

— Diktatura?

Maniu legyint kezével. Erről szó sem volt és nem is lesz. Az újságok kapták fel és néhány politikus, akik nem találták meg a helyüket a demokratikus Romániában.

Az Ilyés-villa elé érkeztünk. Tizenegy órára járt az idő és a villa kapuja előtt már egész autópark várakozott. Elöl Vajda Sándor gyönyörű kocsija. Ilyen a Maniu nyári pihenése.

Kasztner Rezső.

Berlinben 18.500 analfabeta él

Berlin, augusztus 19. (Az Uj Kelet tudósítójától). Berlin városa a napokban tette közzé statisztikai évkönyvét, amely igen érdekes adatokat tartalmaz. A statisztika szerint a születési többlet folyton visszaféjlődik. Az elmúlt évben 6241-el volt több halálozás, mint születés. A város lakossága azonban 80.089 lélekkel szaporodott, nem ugyan születések, hanem bevándorlás útján. A születések között 53 iker-születés volt és 3 hármastiker. Ez utóbbiak közül az egyik házasságon kívül született, a „boldog“ apa tehát három kisleányért fizet tartásdíjat. Az elmúlt évben 44.764 gyermek látott napvilágot Berlinben. Vagyis minden 12-ik percre egy születés esett.

A város naponta 1.130.000 liter tejet fogyaszt. Tavaly 7592-en adtak be való keresetet, ezidén ez a szám valamivel csökkent. A legújabb kimutatások szerint 7530 volt a válások száma. 46.030 házasság mellett a válásoknak ez a százalékaránya egészen tekintélyes. A dolgok mai állása szerint tehát minden hatodik házasság Berlinben válással végződik. A legtöbb házasság 20—30 év között kötötték, a legtöbb válást 20—35 év között. 450 házaspár 25 éves házasság után vált el. A leggyakoribb válási ok a házastársak kötelességeinek megszegése és házasságtörés volt. A legtöbb esetben a férj volt a bűnös. 67 válóperben a házastársak valamelyike elmebajos volt.

Berlinben naponta 1.346.000 liter sörrel fogyasztottak. A berliniek szomja tehát szinte kiolthatatlan. Más oltási cölökre a tüzoltókat hívták és pedig 4500 esetben. Ezek közül 1300 vaklárm volt. Az elmúlt évben kétféle férfi és egymilliónál több nő használta Berlin uszodáit.

A halált okozó betegségekről a statisztika azt mondja, hogy a tüdőbetegség, amely azelőtt a halandóság tekintetében vezetett, most ez a betegség háttérbe szorult a rákkal és a szívbajokkal szemben. Harmine évvel ezelőtt a szívbajok még egyáltalán nem is szerepeltek a hivatalos statisztikában.

Szinte hihetetlen, hogy ebben a kulturcentrumban 18.500 analfabeta él.

Mindenféle gyümölcsöt

(hullottat is) Farkas Lajos és Fia-cég gyümölcs és borvesz párlat főzdéje

CLUJ, Strada Paris 45. sz.

Telefonszám 9—34.

A revizionista konferencia mégis az önálló munkásszervezet felállítását mellett döntött

Ha nem sikerül semlegesíteni a Histadruthot, semleges szakszervezeteket is alakítanak — Éles vita után győzött a szélsőséges álláspont

A konferencia felhatalmazta a párttanácsot, ha a világtörvényszéket nem hívják össze, kimondhatja az elszakadást a Világszervezettől

Prága, augusztus 19. (Az Uj Kelet tudósítójától). Tegnap számunkban közzítettük azoknak a revizionista delegátusoknak felszólalásait, akik alapos érvekkel alátámasztva, elleneztek egy külön revizionista munkás szakszervezet megalakítását, amely a felszólalók szerint alkalmas arra, hogy éket verjen nemcsak a palesztinai, hanem a diaszpórábeli munkásszervezetek sorába is. E felszólalások ellenére mégis a szélsőséges álláspont győzött és a konferencia elhatározta, hogy a néhány száz főnyi revizionista érzelmi munkásszervezetet külön szakszervezetbe tömörítik.

Az augusztus 15-i esti ülés bizalmas természetű volt, amelyen kizárólag revizionista szervezeti kérdéseket tárgyaltak. Schechtmann, (Párizs) azt javasolta, hogy a politikai és szervezeti munka költségeire a tagokat adóztassák meg. Ezt a javaslatot elvetették. Ezzel szemben elfogadták Grossmann javaslatát, amely úgy szól, hogy vezessenek be a különböző országok szervezeteinek progresszív pártját. Az adót be kell szolgáltatni a központnak, amely 25 százalékát visszazáraztatja az országos csoportoknak. A Hitelbank megteremtésének kérdésében megfelelő határozatot fogadtak el.

A Histadruth zsidó munkásszervezet problémájával szemben újabb viták támadtak. Weinstein, Jabotinsky, Grossmann és Schechtmann ismét szenvedélyesen követelték egy revizionista szakszervezet újjáalakítását, míg velük szemben Klinoff és Danzis a tervet a leghatározottabban elleneztek. Az utóbbiak azt követelték, hogy a Histadruthból kilépett revizionista munkások lépjenek vissza és a szakszervezetekbe belépjenek propagandát csinálni a revizionista gondolatnak. Ezt a javaslatot azonban elvetették, éppúgy, mint Klinoff javaslatát, aki azt kívánta, hogy Weinstein rezolúciói fölött térjenek napirendre.

Nyolcvanöt szavazattal negyvenöt ellen határozották el a revizionista szakszervezet megalakítását

A következő nyílt ülésen elfogadták Weinsteinnak a külön revizionista palesztinai munkásszervezet megalakítására vonatkozó javaslatát. Weinstein rezolúciója mellett nyolcvanegyen szavaztak, ellene negyvenen, öten tartózkodtak a szavazástól. A szavazás előtt Jabotinsky kijelentette, hogy semmiféle kompromisszumba nem hajlandó bele menni.

Az elfogadott rezolúció szövegében így hangzik:

„A revizionista cionisták uniójának világtörvényszéke felhatalmazza a végrehajtóbizottságot, hogy politikai működésében és a törvénytervezetek előkészítésében, amelyek a kolonizációs rendszerre vonatkoznak, legyenek különös figyelemmel a munkásszervezetek megelégedésével szemben a palesztinai revizionista és a Brith Trumpeldor táborából kikérült munkásoknak külön szervezetbe való tömörítését. Azon a véleményen van, hogy a Histadruth Haowdim és a Lischkath Awodah munkásszervezeteiben uralkodó mai állapotok tarthatatlanok és ártalmára vannak a palesztinai újjáépítésnek. A konferencia felhatalmazza a végrehajtóbizottságot olyan lépések megtételére, amelyek alkalmasak a Histadruth tiszta szakszervezeti karakterét és a Lischkath semleges jellegét elérni. Ha pedig ez nem sikerülne, kezdeményező lépéseket kell tennie egy tiszta professzionista munkásszervezet (Histadruth Haowdim Leumim) és egy a jásom legfelsőbb fórumának alá rendelt Lischkath Awodah megteremtésére.

Machover (Párizs), a politikai bizottság nevében tett jelentést a politikai rezolúciókról, amelyek egyrésze külpolitikai természetű, másik része pedig belpolitikai. Az előterjesztett javaslatokat elfogadták.

Hét pontban szögezte le a konferencia álláspontját a Cionista Világszervezettel szemben

A belpolitikai határozat címe: Jelenítés a belső cionista helyzetről és így szól:

„A konferencia kijelenti:

1. Az utolsó év eseményei a cionista vezetőség politikájának teljes összeomlását jelentik.

2. A cionista világszervezet vezetősége éveken át nem akarta meghallgatni azokat a figyelmeztetéseket, amelyeket mi rövidlátó és könnyelmű politikája ellen formuláztunk és a cionista kongresszusokon előadtunk.

3. A vezetőség politikai rendszerének teljes sikertelensége ellenére a palesztinai véres események és az azt követő politikai vereségek után nem vonták le a magától értetődő konzekvenciákat, nevezetesen, hogy összehívja a kongresszust és beadja lemondását.

4. Visszautasította az együttes politikai akcióra vonatkozó javaslatunkat, anélkül, hogy a maga részéről javaslatokat tett volna az általunk képviselt politikai iránnyal való megegyezésre.

5. A konferencia tudomásul veszi a cionista világszervezet executivejének azt a kijelentést, hogy a cionista vezetőség politikai prerogatívái áthárultak a kibővített Jewish Agencyre. Ennek megfelelően a revizionista Unió harmadik konferenciájának a politikai prerogatívákra vonatkozó határozatát felfüggesztjük mindaddig, amíg egy demokratikus alapon választott Jewish Agency életbe lép.

6. E helyzetre való tekintettel és tekintettel a bekövetkezett katasztrófákra, továbbá a cionizmus nagy veszélyére, a konferencia felhatalmazza a revizionista Unió végrehajtóbizottságát, hogy tegyen meg minden alkalmasnak látszó lépést arra, hogy a már megkezdett politikai felvilágosító munkát folytassa és minden alkalmasnak látszó módon kibővítsen.

7. A konferencia felhatalmazza az actions comitében működő képviselőit, hogy haladéktalanul követelje a kongresszusnak ebben az évben való összehívását. Ha ennek a követelésnek nem tennének eleget, vagy ha a kongresszus újból a zsidó nép sorsát azoknak a hivatalos férfiaknak kezébe tennék, akik a mai katasztrófa helyzettől felelősek, akkor a negyedik revizionista világtörvényszék összes jogait átruházza az Unió párttanácsára. (Ez azt jelenti, hogy a kongresszus revizionista delegátusai és a párttanács határozhat a revizionista Uniónak a cionista világszervezethez való kilépése felől).

Az Uj Kelet holnapi számában közölni fogja teljes szövegükben a többi határozatot.

Újra Jabotinszkijt választották meg elnöknek

A határozatok elfogadása után megválasztották a választásokat.

Vladimir Jabotinszkijt egyhangúlag és közfelkiáltással elnökké, Meer Grossmann és Richard Lichtheimot a revizionista Unió végrehajtóbizottságának elnökeivé választották. A végrehajtóbizottság tagjai: Anger, Schechtmann, Tionkim, Trivus, Machover és Rosoff. A végrehajtóbizottság joga van magát kiegészíteni. A párttanácsba beválasztották: dr. Soskint, dr. Brutzkust, Bodenheimer jogügyi tanácsost, dr.

Schwartzmann, J. Klinoffot, dr. J. Hoffmant, Weinschall ügyvédet, Belovskijt és Weinstejnt. A pártbírószágot tagjai lettek: Koulischer, dr. Lachmann

A délkeleti kormány az összes tartalékokat behívja, hogy harcra vesse őket az északi felkelők ellen

London, augusztus 19. A Press Association sanhái jelentése közli, hogy a délkeleti kormány be akarja hívni az összes tartalékosokat, hogy harcra vesse őket az északi felkelők ellen. Csan Kai Sek marsallnak az a szándéka,

Az egészség a legdrágább kincs és ennek a megszerzése és megtartása a paplamiási-i

LITHYNIA

Ásványvíz rendszeres ivása által érhető el Kapható mindenütt!

Főlerakat: MOSA FERENC Cluj, Strada Avram Iancu 18.

és Gold.

A konferencia végén Meer Grossmann ismertette a revizionista mozgalom nagy fejlődését az utóbbi másfél esztendőben és beszédét a szavakkal zárta: „A vizontlátásra a legközelebbi, vagy saját kongresszusunkon.”

hogy reguláris csapatokat visszavon az északi frontról és ezeket a déli kommunisták ellen fogja felhasználni.

A délkeleti csapatok egyébként folytatják az északiak üldözését Csanfutól északra eső területen is.

Építsük fel a leégett zsidó Borsát!

A kellenél korábban beállott hűvös időjárás előrevetíti árnyékát annak a sok szenvedésnek, amelyben a leégett borsai zsidóságnak részeseenie kell abban az esetben, ha az erdélyi zsidóság nem fűszéri meg minden erejét az újjáépítés érdekében. Ennek ellenére, hogy az újjáépítés előmunkálatai már kezdetüket vették, sőt részben hozzá is kezdtek: a borsai zsidóság hajlékhoz való juttatása csak abban az esetben járhat teljes sikerrel, ha erdélyi testvéreinek áldozatkészségük maximumával és emberszeretetük teljes melegségével járulnak hozzá az újjáépítési akcióhoz.

Nagyon jól tudjuk, hogy a borsai tüzvész hatalmas pusztításait csak hosszú évek munkája tüntetheti el, ad dig is azonban mindent meg kell tennünk arra, hogy minden egyes károsult legalább egy primitív hajlékhoz, vagy fedélhez jusson, amelyben a közeledő tél borzalmai elől menedéket talál. Nem lehet kitérni az erkölcsi katasztrófa imperatívuszra, acesza elől, mely mindenkit arra kötelez, hogy tevékenységhez lépjen. *„Sőt tehetségén felül újból adjon és adjon!”*

Az eddigi gyűjtés eredménye, sajnos, nagyon kevés ahhoz, hogy azzal az építéssel szisztematikusan meg lehetne kezdeni. Eppen ezért a Központi Bizottság nyomatékosan felhívja az országgrész összes helyi bizottságait, hogy az eddigi gyűjtés eredményével elszámolni, valamint a gyűjtésnek érellyes folytatására a szükséges lépéseket megtegyék szíveskedjenek. Amíg a Központi Bizottságnak nem állnak rendelkezésére az összes helyi bizottságok számszerű kimutatásai az eddigi, valamint a várható eredményről, addig nem lehet biztos tudattal neki fogni az újjáépítésnek. Az idő nagyon rövid, tehát gyorsan és eredményesen kell cselekedni. Egyidejűleg dr. Fischer József képviselő és a Zsidó Parlamenti Klub többi képviselői erősen fognak intenzíven a kormányhoz, hogy a begért állami segítyt haladéktalanul utalják ki. Erre vonatkozólag a klub tagjai be fogják mutatni a kormányhoz a helyszínen felvett és hitelesített kármegállapításokat tartalmazó jegyzőkönyvet, valamint az újjáépítési terveket is.

Ezzel hívjuk fel ismételtén zsidó testvéreink figyelmét arra, hogy a tüzkárosult borsai iparosoknak szükségük van asztalos, szabó, cipész és bádogos szerszámokra. Akik ilyenek fellett rendelkeznek, kérjük, hogy becsásák azokat a tönkrement borsai iparosok rendelkezésére, hogy azok a számszámok segítségével hozzáfoghassanak iparuk folytatásához.

A legújabbban beérkezett gyűjtések eredményeit az alant következő kimutatásban közöljük.

Sefard ort. izr. hitközség gyűjtése: Ferenc Ludvig 500, Rosmann Bernath

500, Jakob Melamet 500, Adler Wilhelm 500, Rosmann Fülöp 500, Hirsch Zsigmond 500, Melamet Viktor 300, Friedmann Marcus 300, Rosmann Mendel 300, Gross Elias 200, Pollak Mor 200, Mermelstein Meier 300, Mandl Josef 200, Gruber Hermann 200, Pollak Schaul 200, Jungreis Feisch 200, Neumann Hermann 200, Katz Pinkas 200, Pollak Marton 200, Schaffer David 200, Schlesinger Abraham 100, Herskovits Lajos 100, Stern Zolntecniker 100, Herling Abraham 100, Gross Lazar 100 Markovits Mor 100, Israel Solomon 100, Spielmann Heeskel 100, Matyas Jenő 100, Frenckel Noe 100, Stern Ignac 100, Frushtag Mendel Schie 100, Friedmann Schie 100, Mandl Karl 100, Friedmann Sámuel 100, Weiss Sándor 100, Eljovits Josef 100, Farkas Miksa 100, Pollak Schie 100, Melamet Markus 100, Leitner Sámuel 100, Stössel Moses 100, Liebermann David 100, Hirsch Jenő 100, Többek 90. Összesen 8790 lej. Ofa cég Brassó 3000, Lampel Mihály Sziglysomlyó 500, Stern Sámuel Menyő 200, Weisz Jolán és Farkas Jenő Oradea 350, Berkovits Piri és Sonnenklar Margit Várviz gyűjtése: Adler József 1000, Kővári Andor 200, dr. Schönfeld Lajos 100, Lignornik Fülöp 100, dr. Lukács Lajos 100, Rosner Pál 100, Diamandescu Vasile 100, Simon Akos 100, Csathó N. 100, Simon Magda 100, Abraham Ibolya 100, Chevra Kadisa 100, Sonnenklar József 100, Noé Izsák 100, kisebbek 250, összesen 2650 lej. Eledsi Zsidó hitközség gyűjtése: Dr. Havas Aladár 500, Ladányi Ignác 300, Mezei Márton és fia Dávid 300, Stern Ignác 250, dr. Jakabfi Albert 200, Wégnér Dezső 200, Silberstein Márton 200, Stern Adolf 200, Freundliher Hermann és fiai 200, Gohtlener Sámuel 200, Szöke Albert 200, Fogel Viktor 150, Hér Sámuel 100, Mandel Izso 100, Mandel Samu 100, Deutsch József 100, Somenvirth Sámuel 100, Weisz Vilmos 100, Révész Vilmos 100, Kohn Menyhért 100, Molnár J. 100, Silberstein Sámuel 100, Weisz Samu 100, Weinberger Béla 100, Steiner Sándor 100, Klein Béla 100, Krausz Dávid 100, Fischer Mózes 100, Friedländer Miklós 100, dr. Kálmán Sándor 100, Klein Dezső 100, Léderer József 100, Terebesi Samu 100, Fried Adolf 100, Baumann Mór 100, N. N. 100, többek 700, összesen 6000 lej. Berkovits Jakab Gheorgheni 200, Léwi Dezső Nagy selyk gyűjtése: Léwi Emánuel 100, Heilbreich Adolf 100, Engelmann Albert 100, N. N. 100, többek 310, összesen 710, Zsidó Nőegylet Bethlen 1000. Mezőgazdasági Bank bethleni fiókja 500, Neuhausler Tibor Nagybánya 200, Pollák Károly Temesvár 500. Összesen 24.600. Eddig kimutatva 910.707. Gyűjtésünk eddigi összege 935.307 lej.

Frankfurt am Main — Jüdisches Studien-Institut

Tel. Zepp. 55595. — Gegründet 1900. — Trutz 47. — Direktor: P. Kübansky

Gründliche, wissenschaftliche Ausbildung im jüdischen, in fremden Sprachen und Handelsfachern. Vorbereitungskurse zu Aufnahmeprüfungen für alle höheren Schulen.

Jahre können gewonnen werden!

Gewissenhafte Überwachung, beste, streng rituelle Verpflegung der Zöglinge. — Herrliche Villa mit allen modernen Komfort.

Stets gute Resultate. Allererste Referenzen auch in Sighet bei Abraham Herskovits, Grossindustrieller

a le

Const
mita
le

Medrea

Cluj—Kolozs Kelet tudósító letartóztatásával az összes számtorok. Dánilátatták le az ellenkezés alapján épülpungi ügyész nyelvenformán a valamennyi főban van. A zavkivül a kilegővárja a bírói fűtöbb letartóztatetben van. Totnivalval együtt maramarosai paban van a két agitátor, Berin kel szemben a másodsor is a fogságot.

A dorna-cänd rénylet tettese a letartóztatott. Ccámpulungi ügyügyükben döntő tartóztatott. Erez vezérlet. A nyole gárdiák legfőb anu, akik bár a mentett, az ügy továbbra is a va. Az ilfovi törvény nyujtotta be irábésztés és ezek szeptemberben tárgyalást. A Neculcea ezredes tiszemita zavarg esernovicie törugyan ma szabá tiszemita ezrede fellebbezte a dör továbbra is fog. A tizedik letar zér Beza, aki r niszterre és akin sen fő tárgyalás.

Carei-Mare—M (Az Uj Kelet tu Dánila még mind órség foglya. V mai nap folyam cámpulungi ügy a dorna-cändren latosan ismerete boacsott ki. Dár tének egyik irod ramaros réme lát gárda nagykáro elátásáról.

Dánila fogadta jelentette előttük németül és olasz

Uj ke vendé

Ezen lap előtze
kedvezmény
kedvezményt ol (mennt kivéve) lé kiadóhivatalával mé ján

Magyar Nemz Kama elbódására szóló mé kintettel a nagy ké színhájjegy rende előbb v

PARK
Bul s zembem a Keleti oldalával. (Ni

Letartóztatásban vannak a legutóbbi antiszemita zavargások összes főszereplői

Constantin Danila letartóztatásával tizre emelkedett a letartóztatott antiszemita vezérek száma — Danila intervjut ad a rendőrségi fogdában és kijelentette, hogy ő csak ... angróban foglalkozik az antiszemitizmussal

Medrea vezérfelügyelő Bukarestbe utazott jelentést tenni a máramarosszigeti vizsgálatról

Cluj—Kolozsvár, augusztus 19. (Az Uj Kelet tudósítójától). Constantin Danila letartóztatásával rendőrkékre kerültek az összes számottevő antiszemita agitátorok. Danilát Nagykárolyban tartóztatták le az ellene elrendelt országos körözés alapján és előreláthatólag a címpulungi ügyészségre fogják szállítani. Ilyenformán a legutóbbi zavargások valamennyi főszereplője letartóztatásban van. A zavargások mellékszereplőin kívül a kilergések tiz értelmi szerzője várja a bírói fórumok döntését. A legutóbb letartóztatott Danilán kívül őrizetben van Totu jassii diákvezér, aki Danilával együtt lázította a zsidók ellen a máramarosi parasztokat. Letartóztatásban van a két borsai antiszemita papagigátor, Berinde és Dumitrescu, akikkel szemben a napokban rendelték el másodsorú is a harminnapos vizsgálati fogságot.

A dorna-cändrenii kézigránátos merénylet tettese az ötödik, illetve hatodik letartóztatott. Coca és Cárja diákok a címpulungi ügyészségen várják, hogy ügyükben döntsének. Velük együtt letartóztatták Eremiat, Danila és Totu alvezérét. A nyolcadik letartóztatott a vasgárdisák legfőbb vezére, Zelea Codreanu, akit bár az ilfovi törvényszék felmentett, az ügyész fellebbezése folytán továbbra is a vacarestii fegyház lakója. Az ilfovi törvényszék ügyésze éppen ma nyújtotta be írásban terjedelmes fellebbezést és ezek szerint a tábla még szeptemberben meg fogja tartani a főtárgyalást. A kilencedik letartóztatott Neuculea ezredes, aki a délbukovinai antiszemita zavargások szervezője volt. A esernovici törvényszék vádтанácsa ugyan ma szabadlábra helyezte az antiszemita ezredest, de az ügyész megfellebbezte a döntést és így az ezredes továbbra is fogva marad.

A tizedik letartóztatott antiszemita vezér Beza, aki rálőtt Anghelescu alminiszterre és akinek ügye szintén rövidesen főtárgyalásra kerül.

Danila látogatókat fogad

Carei-Mare—Nagykároly, augusztus 19. (Az Uj Kelet tudósítójától). Constantin Danila még mindig a nagykárolyi rendőrség foglya. Valószínű, hogy még a mai nap folyamán át fogják kísérni a címpulungi ügyészségre, amely ellene a dorna-cändrenii merénylettel kapcsolatos ismeretes elfogatási parancsot bocsátott ki. Danilát a rendőrség épületének egyik irodájában őrzik, ahol Máramaros réme látogatókat fogad. A vasgárda nagykárolyi hívei gondoskodnak ellátásáról.

Danila fogadta az újságírókat is. Kijelentette előttük, hogy beszél franciául, németül és olaszul és százegyszázaléko-

san antiszemita. A máramarosszigeti zsinagóga felgyújtását és a kisebb inzultusokat elítéli, mert nem híve az antiszemita gondolat felprózásának. Ő angrosszista — mondotta, — és az antiszemitizmus terjesztésével főleg a

nemzeti öntudatot akarja serkenteni. Kijelentette, hogy a Szilágyságból jön, ahol meglátogatta elvarárait és Szatmáron keresztül Máramarosszigetre akart utazni, mert csak ott érzi jól magát. Arra a kérdésre, hogy miért ütötte

Három vasuti szerencsétlenség Európában egyetlen nap alatt

Kopenhága, augusztus 19. Az Odensee-Kolding közötti pályavonalon Middelfart közelében egy személyvonat gépkocsit ütött el és sodort magával. A karambolnak két halottja és két életveszélyes sebesültje van. Utóbbiak egy anyja és kisgyermek. Állapotuk a kórházban válságos.

Saarbrücken, augusztus 19. A lotharingiai Kreuzwald pályaudvari bejárója előtt a Saarlouisból jövő személyvonat összeütközött egy tehervonattal. A mozdonyok, szerkocsik és egy személykocsi súlyosan megrongálódtak, illetve darabokra törtek. A vasuti szerencsét-

lenségnek 4 halottja, 18 súlyos és 27 könnyebb sebesültje van.

Prága, augusztus 19. Olmützből jelentik, hogy Skalicz és Boskovitz között egy vasuti átjárónál a vonat egy autót elütött. Két halálos sebesülés történt, a többi utasok könnyebben sérültek meg.

Befejezett tény, hogy a koronázás tavaszra marad

Joanitzescu pénzügyi államtitkár nyilatkozata a kormány gazdasági terveiről

Bucuresti—Bukarest, augusztus 19. Az Adeverul és Lupta jól informált helyről nyert értesülésük alapján befejezett tényként közlik, hogy a koronázást tavaszra halasztották. Így megfelelő idő áll rendelkezésre ennek a nagyfontosságú aktusnak kellő és alapos előkészítésére.

Az Universul intervjut közöl P. Ioani

tescu pénzügyi alminiszterrel. Ioanitzescu kijelenti, hogy szeptember elején a parlamentet rendkívüli ülészakra fogják összehívni. Az ülészak igen rövid tartamú lesz és néhány nagyfontosságú pénzügyi reformot fog elintézni. E reformokról közelebbi egyelőre nem lehet a nyilvánossággal közölni.

Az alminiszter kijelentette ezután,

hogy azok a hírek, mintha külön koronázási alapot kreálnának, teljesen tévesek. A koronázás költségeit a legszigorúbb takarékoság elve alapján a költségvetés keretében fogják fedezni.

Arra a kérdésre, mikor lesz a koronázás, P. Ioanitzescu azt válaszolta, hogy amikor a király óhajta.

Amerikában katasztrofális méretekben emelkednek az élelmiszerárak

Felütötte fejét az áruuzsora is — A munkanélküliek tüntetését rendőrség verte szét

Nemzetközi mezőgazdasági kongresszus nyílt meg tegnap Newyorkban

Newyork, augusztus 19. A két legutóbbi tőzsdekrach után Amerikában felütötte fejét a gazdasági válság. Egész csomó kis- és középegysztaencia ment tönkre s a vállalatok egy egész sora volt kénytelen elbocsátani munkásait és tisztviselőit. A gazdasági fellendülés korában Amerikában még ismeretlen munka nélküliség egyszeriben itt is nagy arányokat öltött. Hoover elnök a krachok után azonban optimisztikusan jelentette ki, hogy a tőzsdekrachal köröltve járó gazdasági válság csak átmeneti jellegű lesz s Amerika rövidesen ismét a „prosperity” lendületéhez fog elérkezni.

Hoover optimizmusát az események csak részben igazolták, a közben beállott hőség és szárazság pedig teljes mértékben igazolatlaná tették. Annak ellenére, hogy a katasztrofális szárazság következtében a gabonáinak emelkedni kezdtek — s néhány spekuláns megdagodott, — a gazdasági krízis Amerikában is elmélyült s e pillanatban olyan súlyos szimptomákat mutat, mint hogyha Európa kellős közepében volna. A gabonakatasztrófával egyidejűleg nemcsak a farmerek és kisebb mezőgazdák egész sora ment tönkre, hanem az ipari munkanélküliség is óriási mértékben megnövekedett. Ezenfelül súlyossá teszi a helyzetet az a körülmény, hogy a gabonáinak emelkedésével a többi elsőrendű élelmiszereik árak is katasztrofális emelkedést mutatnak, ami nemcsak a

kereső rétegekre nehezedik teljes súlyal, hanem a munkanélkülieket valószínűleg kétszerezheti.

A legújabb jelentések szerint tegnap Newyorkban a tej árát újra emeltek és a többi élelmiszer árai is emelkednek. Amerika, úgy látszik, kénytelen megismerkedni az európai krízisek egyik súlyos és könyörtelen szimptomájával: az áruuzsorával is, amelyet mindeztideig nem ismertek az Unió „boldog” területén. A jelentések beszámolnak arról, hogy a hatóságok erőteljes intézkedéseket kénytelenek foganatosítani az élelmiszeruzsora letörése céljából.

Az akuttá vált amerikai gazdasági krízissel egyidejűleg a szociális nyugtalanság is felütötte fejét Amerikában. Mint Newyorkból jelentik, a tegnapi nap folyamán a munkaközvetítő hivatal előtt mintegy háromezer főnyi munkanélküli gyűlt össze, akik hangos tüntetést rendeztek a gabonaszpekulánsok és a hatóságok ellen. A tüntetés elfajulásának csak a rendőrség beavatkozása vetett véget, amelynek többszöri ham után sikerült szétoszlatni a tüntetőket.

Newyork, augusztus 19. Newyorkban tegnap nemzetközi mezőgazdasági kongresszus nyílt meg, amelyen amerikai, délamerikai delegátusokon kívül európai szakértők és mezőgazdasági főiskolai tanárok is résztvesznek. A kongresszuson számos európai állam hivatalo-

san is képviselteti magát.

A kongresszus korelnökéül Severing berlini mezőgazdasági professzort választotta meg, aki beszédében arra hívta fel az amerikai elnök figyelmét, hogy az egész világon uralkodó gazdasági krízist csakis az összes világországok és országok együttműködésével lehet megszüntetni. Severing nyomatékosan hangsúlyozta, hogy Amerikára vonatkozólag sincsenek külön gazdasági törvények s így az Uniónak is alá kell vetni magát az egységes szandális terveknek.

Severing beszéde után megalakultak a kongresszus bizottságai, amelyek különböző javaslatokat fognak készíteni s azokat a plénum elé terjesztik. Az amerikai kormány élénk figyelemmel kíséri a kongresszus tanácskozásait.

— EGY NÉMET ANYA RÉM-TETTE. Berlinből jelentik: Megdöbentő családi dráma történt tegnap este a Kilmstrasse 2. szám alatt. Az ott lakó Warló nevű villamoskocsivezető felesége a ház negyedik emeletéről az uccára dobta 7 éves fiát, azután ömaga is leugrott. Mindketten súlyos sérülésekkel kerültek el az ucca aszfaltján és mire az előhívott mentők megérkeztek, mindketten meghaltak. A borzalmas cselekedet okát nem lehetett megállapítani.

ncs és ennek a papmási-i

er Grossmann a mozgalom másfél esztendővel zárta: „A bbi, vagy sa-

es tar-arcba ellen

visszavon az déli kommunálni. Egyébként folyó Csinanfutól

orsát!

Adler Wil- p 500, Hirsch t Viktor 300, 00, Rosmann s 200, Pollak s Meier 300, er Hermann 00, Jungreis Hermann 200, k Marton 200, esinger Abra- os 100, Stern ing Abraham arkovits Mor 0, Spielmann 00, Fren- e 100, Frusch- 100, Fried- Mandl Karl el 100, Weiss sef 100, Far- Schie 100, Me- bitner Sámuel Liebermann 00, Többek fa cég Brassó Szilágysomlyó 200, Weisz 0 Oradea 350, enklar Margit József 1000, Schönfeld La- p 100, dr. Lu- Pál 100, Dia- mon Akos 100, lagda 100, Áb- ra Kadisa 100, Noé Izsák 100, 650 lej. Elesdi se: Dr. Havas gnác 300, Me- id 300, Stern Albert 200, erstein Márton Freundli Her- tlenér Sámuel Fogel Viktor Mandel Izsó Deutsch József el 100, Weisz mos 100, Kohn J. 100, Silber- stzer Samu 100, Steiner Sándor Krausz Dávid Friedländer n Sándor 100, er József 100, ed Adolf 100, N. 100, többek Berkovits Ja- vi Dezső Nagy Emánuel 100, Ungelmann Al- bek 310, össze- Bethlen 1000, ethleni fiókja r Nagybánva emesvár 500. ig kimutatva ddi összege

Uj kedvezmény vendéglaknók

Ezen lap előfizetőinek meglepedésére nyújtott **20%** kedvezményt szobaárainkból **10%** kedvezményt olcsó éttermi árainkból (menut kivéve) módunkban van az UJ KELET kiadóhivatalával létesített megállapodás alapján kibővíteni

Magyar Kir. Operaház Nemzeti Színház Kamara Színház

előadásaira szóló mérsékelt áru jegyekkel. Tisztelt a nagy keresletre, kérjük szoba és színhájjegy rendelését két-három nappal előbb velünk közölni.

PARK SZÁLLODA Budapest

szemben a Keleti pályaudvar érkezés: oldalával. (Nincs kocsiköltség.)

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági szolidaritás napilapja.
Főszerkesztő: Dr. Maron Ernő.
Felelős szerkesztő: Jambor Ferenc.
Bukaresti szerkesztőség:
Hátszégi Ernő Hotel Imperial
Cikkjeink utánnyomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

— **Továbbra is kedvezőtlen idő várható.** Budapestről jelentik: A meteorológiai intézet időjárásprognózisa szerint egyelőre változás nem várható. Később növekvő felhőzet, esőhajlam és hőmérsékletcsökkenés valószínű. A hőmérséklet Budapesten ma délelőtt 25° Celsius.

— **Az angol légügyi minisztérium a transzocéáni léghajózás mellett foglalt állást.** Londonból jelentik: A légügyi minisztérium a transzocéáni léghajózás mellett foglalt állást. Eszerint a rendszeres léghajóforgalom London—New York—Montreal között azonnal megindul, amint a két angol testvér-léghajó befejezi próbautazt és elegendő tapasztalatot áll a léghajóvezetők rendelkezésére az óceáni forgalom rendszeresítéséhez. A Kanadát járt R. 100 léghajó testvér-léghajója, az R. 101 Egyiptomra áttesz nagyobb próbautat Indiába.

— **Kanadában jó átlagtermés várható.** Londonból jelentik: Ottawából jelentik, hogy Kanadában a tartós szárazság ellenére jó átlagtermés várható. A legtöbb államban már megkezdtek a cséplést is.

— **Francia becsületrend egy magyar művészeknek.** Párizsból jelentik: Doumergue köztársasági elnök Szigeti József magyar hegedűművészt a becsületrend lovagkeresztjével tüntette ki.

— **Négy valutaspékulánst halálra ítélt a szovjet.** Londonból jelentik: Moszkvai jelentés szerint négy valutaspékulánst, akik a cservonec értékét manipulációkkal rontották, a szovjet-törvényszék halálra ítélt. A per többi tíz vádlottját szibériai száműzésre ítélték el.

— **NEMZETKÖZI HITELVÉDELMI KÖZPONT.** Bécsből jelentik: A néhány hónappal ezelőtt lezajlott hitelvédelmi nemzetközi kongresszus tudvaleg fölhatalmazta Bécs és a kontinens egyik legnagyobb hitelvédelmi egyesületét, hogy szervezzen meg egy permanens működő internacionális központi hivatalt, amelynek feladata lesz a hitelvédelem fontos kérdéseiben minden ország döntő törvényes faktoraival érintkezésbe lépni. Ez a hivatal mostanában megalakult és már eddig is néhány fontos ügyben interveniált különböző kormányoknál.

— **Olasz operatársulat vendégszerelése a Teater an der Wienben.** Bécsből jelentik: Augusztus 21-én a Teater an der Wienben olasz opera-stagione kezdte meg vendégszerelését Toti dal Monteval és Enzo da Muro Lomantéval és a milánói Scala kórusának közreműködésével. Az első előadás Rossini Szevillai borbélyja lesz. Az előadást a Ravag, az osztrák rádiótársaság közvetíti hallgatóságának.

— **A fasiszta-szervezetek taglétszáma.** Rómából jelentik: A fasiszta-szervezetek tagjainak létszáma július 31-én: a fasiszta férfiszervezetek 1 millió 040 ezer 508, a női szervezetek 106 ezer 756, a főiskolai diákok szervezete 41 ezer 680, a fiatal leányok fasiszta szervezete 21 ezer 055 tagot számláltak és 1816 a fasiszta egyetemi tanárok száma.

— **A NYERSVAS TERMELES MEGSZORÍTASA.** Berlinből jelentik: Minthogy a nyersvas termelése és értékesítése nincsen nemzetközi megállapodásokhoz kötve, a világpiacra ebben a cikkben sokkal élesebb a verseny, mint hengervasban. A feldolgozó üzemek gyöngén voltak ellátva az utóbbi hetekben munkával, ami a kohók jelentékeny termelési megszorításaihoz vezetett. Angliában a termelés a tavalyi hónapokkal szemben 14 százalékkal csökkent, Belgiumban 22 százalékkal, az Egyesült Államokban 21 százalékkal, Németországban 36 százalékkal. Egyedül a francia kohóipar tudta elérni a tavalyi szintet. Az árak erősen nyomottak és különösen az angol kontinentális verseny érezhető erősen. Ehhez járul még, hogy Európában az indiai nyersvasat is nagy mennyiségben kínálják.

Jouvenel szenátor német-francia szövetséget propagál

Briand és Stresemann politikája mentheti meg Európát

Berlin, augusztus 19. A német-francia barátkozást propagáló Stimme című ujság Henri de Jouvenel szenátor, Franciaországnak egykori népszövetségi képviselője és a Matin kiadója szenzációs tervet dolgozott ki egy német-francia szövetség megalakítására. Jouvenel azt követeli, hogy szavaztassák le a német és francia nyilvánosság, időszerűnek látja-e egy német-francia szövetség életbeléptetését. Jouvenel meg van arról győződve, hogy Franciaországban túlnyomó többség el fogja fogadni ezt a tervet. Kíváncsi azonban, vajjon német részen hogy fogadják a szövetség gondolatát. Véleménye szerint a németek szavazatai megoszlanának, mert hiszen a jobb-

oldali radikálisok sohasem titkolták revánsgondolatukat.

Jouvenel kijelenti, hogy a szövetség semmilyen körülmények között sem irányulna egy harmadik ellen és nem kötnék meg régi szövetségek mintájára. A háború előtti szövetségek ugyanis a kölcsönös egyensúly biztosítását szolgálták és soha nem voltak tartósak. Ha azonban ez a szövetség Briand és Stresemann politikáját követné, akkor a két ország meg tudná menteni egymást és egész Európát. Jouvenel hangsúlyozza hogy az Európa Egyesült Állama tervének megvalósulása elsősorban attól függ, hogy milyen mértékben közeledik a két ország egymáshoz.

— **Csónakkirándulás áldozatává lett egy német evangélikus lelkész és unokaöccse.** Rostockból jelentik: Ma délelőtt Wustrow kelettengeri félsziget közelében megalázták a wustrowi evangélikus lelkész és unokaöccsének holttestét, akik pár nappal ezelőtt csónakkirándulásra indultak a Keleti tengeren. Utközben azonban vihar érte el őket s egy sziklához verte csónakukat, úgy hogy mindketten a habok martalékává lettek.

— **Egy angol kutató megtalálta a maják királyának, Montezumának kincseit.** Berlinből jelentik: A Tempo mexikói jelentése szerint Thomas Ganey angol kutató Guatemala dzsungelében megtalálta a Mohta-Han-han templomot, amelybe 1520 táján a maják hirnevés királya, Montezuma az európai hódítók elől kincseit elrejtette. A templomban felbecsülhetetlen értékű ékszerek kerültek napvilágra.

— **ŐRIZETBE VETTEK A RUDOLF MOSSE CÉG VOLT IGAZGATÓJÁT.** A kolozsvári ügyészség kedden délelőtt őrizetbe vették Rumler Ernő 30 éves tisztviselőt, a Rudolf Mosse hirdetési vállalat kolozsvári fiókjának volt igazgatóját. Rumler néhány hónappal ezelőtt kivált a Mosse-cég szolgálatából és hiteltudósító irodát nyitott. A Mosse cég néhány héttel ezelőtt nyilatkozatot is tett közlése lapban, melyben Rumler Ernőt sikkasztással vádolja. Rumler erre nyílttérben védekezett. A nyilvánosság előtt lezajlott harc most végül komolyabb fázisba jutott, amennyiben Mosseék följelentésére Rumler Ernőt őrizetbe vették.

— **OLASZ KITÜNTETÉS KÉT ÖNFELÁLDOZÓ MAGYAR ORVOSNAK.** Budapestről jelentik: Néhány héttel ezelőtt az egész világsajtót bejárta az a hír, hogy egy olaszországi vasuti szerencsétlenségnek két magyar orvos, Koptis Imre és Ivanics Ferenc milyen önfeláldozóan siettek segítségére a szerencsétleneknek, annak ellenére, hogy ők is megsebesültek. Az olasz kormány megbízásából az olasz követ hétfőn Budapesten átnyújtotta a két orvosnak az olasz kormány meleg elismerését és halálját.

Házasság. Hellmann Ilonka és Salamon Árpád Brassóban házasságot kötöttek. (Minden külön értesítés helyett.)

— **LUXUSHOTEL AZ ATLANTI OCEÁN KÖZEPÉN.** Londonból jelentik: A Daily Mail gigantikus tervről számol be. Angol részvénytársaság alakult, amely nem kevesebbet akar, mint Amerika és Európa között, a Bermuda szigetek közelében pazar luxushotelt építeni az óceánban. Az előirányzott és részben már lejegyzett költségek összege 500.000 font sterling, mintegy 260 millió lej. A szálloda célja: az óceánutakok felelőssége.

— **A KUTYÁK SZÉTMARCANGOLTAK EGY ELHAGYOTT ÚJSZÜLÖTTET.** Budapestről jelentik: A nógrádmegyei Nézsza község határában tegnap a kutyák megsebesítették és elhagyták a község felé. A falubeliek elkergették a kutyákat és a szétmarcangolt kis holttestet átadták a csendőrségnek.

— **Kétszáz ezer munkanélkülit szeretne munkához juttatni az olasz kormány.** Rómából jelentik: A téli szükségmunkáknál a kormány 200 ezer munkanélkülinek kíván munkát adni. Célják a délolaszországi földrendéskatasztrófa halálos áldozatainak külföldön terjesztett magas számadatait. A halottak száma 1475.

— **Festőművész és vívóbajnok párba Budapest.** Budapestről jelentik: Neogrady László festőművész és Gombos Sándor vívóbajnok ma pisztolypárbajt vívtak. A festőművész lövése nem talált, Gombos dr. pedig nem élt a lövés jogával s így a párbajt befejezték.

— **Az indiai Pendzsab tartományban egy komp a folyóba zuhant.** Londonból jelentik: Az Evening Standard Bagdadon át érkezett távirata szerint az indiai Pendzsab tartomány nyugati részében Khanpurtól északra egy komp a folyóba fordult. Ötvennégy utasa közül csak huszonkettőt sikerült megmenteni, a többiek odaveszttek.

A KÖNYVPIAC UJDONSÁGAI AL-LANDOAN KAPHATOK AZ UJ KELET KÖNYVOSZTÁLYÁBAN.

— **UJ TIPUSU REPÜLŐGÉPET TALÁLT FEL EGY AMERIKAI REPÜLŐSZÁZADOS.** Londonból jelentik: Newyorkból jelentik, hogy Page amerikai repülőszázados a rose-welfieldi repülőtéren 800 lóerős Curtiss-rendszerű repülőgéppel végzett le- és felszállási kísérleteket. A gépet repülőversenyezés céljaira építették s a szerkezetét a legnagyobb titokban tartják. A gép a leszállásnál kerekével érintette a földet s közben száz mérföldet kitevő sebességgel suhant át a repülőtéren egyik végétől a másikig.

— **A Keren Kajemeth iroda felhívása.** Felkérjük cionista elvtársainkat, hogy ros-hásánai üdvözlőleveiket váltsák meg a Keren Kajemeth javára. A Keren Kajemeth az üdvözlőlevélváltásokat az Uj Kelet ros-hásánai és jom-kippuri számában fogja közzétenni. Az üdvözlőlevélváltása a Keren Kajemeth központi irodájánál, vagy az egyes helységek KKL-biztosainál eszközölhető. Egyetlen cionista se költse postabélyegekre azt a pénzt, amit üdvözlőlevélváltásával Palesztina földjének visszaváltására fordíthat. A Keren Kajemeth erdélyi irodája Cluj, Strada Baron L. Pop 10.

— **Koszorúmegváltás.** Sebestyén David elhunyt alkalmából a Nationala Általános Biztosító Társaság Bukarest, Erdély és Bánátrészi kerületi irodájára Cluj, koszorúmegváltás címén az itteni zsidó kórház részére 1000 lejűt küldött be hozzánk. Az összeget rendeltetési helyére juttattuk.

Ha azt akarja, hogy hirdetései eredményesebbek legyenek, hirdessen az Uj Keletben.

— **Oroszország provokációt lát a varsói konferenciában.** Londonból jelentik: Moszkvai jelentés szerint a szovjet hivatalos sajtója ellenségesen ítéli meg a keleti államok gazdasági együttműködését előmozdítani hivatott varsói konferenciát. A lapok azt írják, hogy Briand elgondolásának valószínű kudarcra hozza létre a varsói próbálkozást, amely egyenesen provokálja Oroszországot.

— **Még mintegy 25 ezer munkás sztrájkol Franciaországban.** Párizsból jelentik: Az északfranciaországi sztrájk területén újabb 14 ezer munkás vette fel a munkát. Tourcoingben még mintegy 25 ezer munkás sztrájkol. Semmi jel sem mutat arra, hogy a sztrájk hamarosan vége lenne.

— **Elárverezték egy magyar arisztokrata aranyifju budai palotáját.** Budapestről jelentik: Zichy Tivadar gróf budai palotája ma a budai járásbírósgon megtartott árverésen 130 ezer pengőért került az árverési vevő kezére. Az árverést különböző lokálok főpincérei kérték a gróf ingatlan ellen, mert a könnyelmű arisztokrata aranyifju horribilis összegekkel tartozott nekik.

Külföldi utjaira ne induljon el Lloyd Utikönyv nélkül: Ausztria 340, Felső-Olaszország 340, Svájc 306, A francia Riviera 238 lej. Kemény, izléses kötés, számos illusztráció és térképpel. Kaphatók az Uj Kelet könyvosztályában.

Hirdessen az Uj Keletben

Most jelent meg!

Most jelent meg!

Minden szeszgyárosnak, kereskedőnek, vendéglősnek nélkülözhetetlen

Az új szeszadótörvény

módosított szövegű román és magyar együttes kiadás dr. Mihelffy és dr. Mandel ügyvédek szerkesztésében

Ára 140 lei

(és portó)

Kapható az UJ KELET könyvosztályában

Kérje On a HENOL vagy HENNE ROYALE legjobb hajfestőszert.

KÖZGAZDASÁG

Széljegyzetek a Romániai Háztulajdonosi Szövetségeknek brassói kongresszusához

Irta: **Dr Váradi Ödön** ügyvéd,
a Nagyvárad Háztulajdonosi Szövetségének helyettes elnöke

Augusztus 24-én és 25-én tartják meg a romániai háztulajdonosi szövetségek Brassóban országos kongresszusukat, amelyen képviselve lesznek Erdély, Bánát és a régi Regát háztulajdonosi szövetségei. A kongresszus legfontosabb tárgyát a háztulajdonosok országos jelzalog bankjának létesítése képezi. Ebben az ügyben a temesvári háztulajdonosok szövetsége évek óta fáradozik. A háztulajdonosok Országos Jelzalog Bankja a mar kibocsátott aláírási és alapítói tervezet szerint olyképp fog alakulni, hogy a részvénytársaság alaptőkéje 30.000.000 lej lesz, mit legalább 200 háztulajdonosnak kell jegyeznie, akik igazolni tartoznak, hogy ingatlanuk jövedelme évi 3.000.000 lejt képvisel. Ezen Országos Jelzalog Hitelbank létesítésén dr. Cioban Pompil volt szenátor és temesvári ügyvéd, a temesvári Háztulajdonosok Országos Szövetségének elnöke fáradozik, aki ezen ügyben már több külföldi pénzszaporítást tárgyalt, akiknek vezetői kijelentették, hogy amennyiben Romániában egy országos jelzalog bankot létesítenek a háztulajdonosok, az ezek által kibocsátandó zálogleveleket legalább 1500 millió lej összegéig át fogják venni.

Ahogy a mezőgazdaságra nélkülözhetetlen az, hogy a földbirtokosok törlesztéses kölcsönhöz tudjanak jutni, éppen oly nélkülözhetetlen feltétel a háztulajdonosokra nézve, hogy bérházaikra törlesztéses kölcsönöket tudjanak kapni. A törvényhozás már elhárította a törlesztéses kölcsönök legfőbb akadályát, tudniillik azt, hogy az ingatlan árverés esetén mindennemű adóbirosg stb. és más kénstári tartozás megelőzte a jelzalogos hitelezést. Ezidő szerint csupán az ingatlan terhelő 3 évi adó előzi meg a jelzalogos hitelezést követelést, úgy, hogy a külföldi hitelező most már nyugodtan adhatja a törlesztéses kölcsönöket. E kongresszuson fogja dr. Cioban Pompil részletesen előterjeszteni a Háztulajdonosok Országos Jelzalog Bankjának szervezetét, valamint beszámol az ez ügyben eddig tett lépésekről.

Az alapítói tervezet a temesvári, lugosi, aradi, nagyvárad háztulajdonosok már aláírták, most folynak az aláírási és többi nagy városokban. Ezidő szerint a jelzalogkölcsönök után a háztulajdonosok 16-24 százalékos kamatot fizetnek. A kamat nagysága a hitelnyújtó intézet nagyságától függ. Mert a nagyobb intézetek 15-16 százalékkal, a kisintézetek pedig 17-24 százalékkal tudják csak a jelzalogkölcsönöket hitelezni, vagyis a háztulajdonosok 4 év alatt a kölcsönvett tőkének megfelelő kamatot fizet. Arra tekintettel, hogy a lakberek egyre csökkennek, sőt szaporodnak az üresen álló lakások, ezen kamattétel viselése a háztulajdonosokra nézve egyre terheesebb. Elkerülhetetlen volna tehát, hogy a háboru utáni 10-ik évben újból megkezdődhetők lennének a törlesztéses kölcsönök, melyek lehetővé teszik, hogy a jelenlegi kamatoknál jóval olcsóbban, 8-12 százalék mellett 30-40-50 év alatt nemcsak a kamat, de a tőke is ki volna fizetve. E mellett a kölcsönök nagy előnye, hogy fel nem mondhatók, váltó nem szükséges és elősegíti az ingatlanok forgalmát, amennyiben törlesztéses kölcsönökkel terhelt ingatlanok könnyebben találhatnak vevőre. A törlesztéses kölcsön bevezetése lehetővé tenné azt, hogy intenzíven meg induljanak az építkezések, hiszen az egyre esőkent lakberek mellett a jelenlegi kölcsön kihelyezési kamatláb mellett építkezésre gondolni lehetetlen, mert ez az építkezőknek anyagi romlásával járna, minthogy a bérösszeg sokkal kevesebbet tenne ki, mint amennyit az építkezési kölcsön kamata kitesz.

Igy tehát az ország összes háztulajdonosainak össze kell fogni, hogy a brassói kongresszuson tárgyalás alá kerülő Országos Jelzalog Hitelbankban valamennyi háztulajdonos résztvegyen. hogy annak minél nagyobb legyen az alaptőkéje és így minél jelentékenyebb hitelre tudjon szert tenni. Minthogy az ingatlan képezi a legbiztosabb fedezetet a jelzalog bank által kibocsátandó záloglevelek a kedvező kamatozás foly-

tán a külföldi piacon vevőre fognak találni, mert a külföldi bank-körök kijelentették, hogy egy ilyen Országos Jelzalog Hitelbanknak kötvényeit készségesen veszik át. A brassói kongresszus után, mint dr. Cioban Pompil ur, e bank tervezője velem közölte, rövidesen meg fog alakulni Temesváron a Háztulajdonosok Országos Jelzalogbankja, mint-

Magyar-román Kereskedelmi Kamara alakul Budapesten

Hasonló intézményt szervez Manoilescu miniszter Bukarestben

Budapest, augusztus 19. Budapesten a különböző gazdasági érdekeltségek egy magyar-román Kereskedelmi Kamara alapítását készítik elő. Manoilescu közgazdasági miniszter budapesti látogatása alkalmával vetődött fel ez a gondolat és a tervet a budapesti magyar és román kereskedelmi és gazdasági körök a legnagyobb megértéssel karolták fel. A jelek szerint a román-magyar Kereskedelmi Kamara szeptemberben megalakul. A szervezési munkálatokat dr. Lázár Nándor ismert budapesti ügyvéd végzi. A kamara elnöki tisztségét dr. Gratz Gusztáv volt külügyminiszter, az alelnöki tisztséget pedig dr. Choring Ferenc felsőházi tag, gyárigazgató vállalta el.

A diszelnökök magyar részről a mindenkori kereskedelmi és földművelésügyi miniszterek lesznek, román részről pedig a mindenkori román követ. A kamara alapításában résztvesznek az Omge, Omke, Gyosz, Kereskedelmi

hogy a jegyzés iránt az egész országban igen nagy érdeklődés mutatkozik a háztulajdonosok körében. A háztulajdonosok nehezen várják már a törlesztéses kölcsönök behozatalát, amely a magas kamattételeket végre kiküszöbölne.

A kongresszusnak másik legfontosabb tárgya, hogy az ország összes háztulajdonos szervezetei megalakítják az ország központi szervezetét Bukarest székhellyel és ezt, mint jogi személyt bejegyeztetik. Ily módon ezen országos szervezet lesz hivatva arra, hogy a háztulajdonosok közérdekű ügyeiben állandóan eljárasson. Számos olyan törvény van, amely a háztulajdonos érdekl. A központi szervezet lesz hivatva arra, hogy az erre vonatkozó törvényjavaslatokat tanulmányozza, arra észrevételeit megtegye és általában a háztulajdonosok jogos érdekeit minden fórumon megfelelően képviselje.

A nagy érdeklődésből következőleg, amely a brassói két napig tartó kongresszus iránt megnyilvánul, annak működése igen hasznosnak lesz az ország minden háztulajdonosára.

és Iparkamara, a Baross Szövetség, valamint mindazok a bankok és iparvállalatok, amelyek akár az import, akár az export révén Romániával kapcsolatot tartanak fenn.

Hivatalos részről a magyar kereskedelmi és földművelésügyi minisztérium támogatja a kamarát, amelynek megalapításával egyidejűleg Bukarestben is tétő alá hozzák a román-magyar Kereskedelmi Kamarát. A bukaresti kamarát maga Manoilescu miniszter fogja megszervezni.

Az alapítók hangsúlyozzák, hogy a kamara a legteljesebb mértékben politikamentes lesz. Hivatása export és import lehetőségek felkutatásából, részint tudományos és gyakorlati munkásságból fog állani. Dr. Gratz Gusztáv, a budapesti kamara elnökjelöltje jelenleg külföldön van és ezért csak az ő hazaérkezése után kerülhet sor Budapesten a magyar-román Kereskedelmi Kamara megalakítására.

Bulgária kölcsönét akar fölvenni a Nemzetközi Jótételi Banktól. Szófiából jelentik: A bolgár kormány a Nemzetközi Jótételi Bankhoz beadványt intézett, melyben négy milliárd léva kölcsönnek folyósítását kéri. A tárgyalások már döntő stádiumban vannak.

Uj fizetésképtelenségek Németországban. Berlinből jelentik: Hermann Günsche női ruhaárú cég fizetésképtelen lett. — Ugyancsak fizetésképtelen lett a Merkens et Co berlini női és gyermekkalapgyár. Az egyezkedési tárgyalások folynak.

Az erdélyi gyáriparosok memorandumban kéri a költségvetés kiadási tételének redukálását. Az UGR romániai gyáriparosok országos szövetségének kolozsvári körzete pénteken tartott ülésén szavolt be a romániai gyáripár helyzetéről. Az ülésen szóba került az állami költségvetés összeállítása és arra a megállapodásra jutott, hogy a költségvetés keretét még jobban ki akarják terjeszteni, ami csak a fogyasztó és termelő tömegek újabb megadóztatása útján vihető keresztül. Ez ellen a Gyáriparosok Szövetsége erélyesen tiltakozik, memorandumban fogja a királyi figyelmét felhívni erre a körülményre.

Tizenhétmilliárd lej értékű gabona van a dunai kikötőkben felraktározva. A kormány gazdasági bizottsága a legutóbbi ülésén megállapította, hogy jelenleg 17 milliárd lej értékű gabona van a dunai kikötőkben felraktározva. Minthogy az export igen nehezen megy, a raktárakat nem képesek az újabb szállítmányokat befogadni.

Októberben érkezik az első orosz faszállítmány Magyarországra. Budapestről jelentik, hogy az orosz puhafaimportra vonatkozólag érdekelt helyen kijelentették, hogy a svájci magyar faszindikátus megbízásából dr. Hild Jenő és Szántó Jenő három hétig Oroszországban tárgyalt és onnan a napokban tértek vissza. Ott tartózkodásukkor megállapítást létesítettek, amelynek értelmében októberben érkezik az első orosz faszállítmány Magyarországra.

A marosvásárhelyi Transylvania gépgyár újra felveszi üzemét. Marosvásárhely közgazdasági életének egyik legjelentősebb vállalata, a Transylvania gépgyár pár hónap előtt fizetési zavarok elé került és csődönkívüli egyezséget kért. A vállalat köpontja Bukarestben lévén, az ottani törvényszék indította be az eljárást, melynek rendén Heilpert Emil dr. marosvásárhelyi ügyvéd, a Transylvania ügyésze, a hitelezők kilencven százalékával perktuálta az egyezséget. Három év alatt 12 negyedévi rátában, a követelések ötven százalékát fizeti hitelezőinek a Transylvania, mely ilymódon lehetőséget kapott, hogy üzemét teljes mértékben újból felvegye. A gyár vezetősége megtette az előkészületeket a munkára.

Uj kollektív szerződést kötöttek a dohánygyári munkások. A kolozsvári dohánygyári munkások a dohánygyár vezérigazgatóságával új kollektív szerződést kötöttek. A szerződés rendezi a nyári szabadság ügyét és 10 százalékkal felemeli a béreket.

Megkezdődött az állatexportörök szervezkedése. Az állatexport előmozdítása érdekében a közelebről megszavazott állatnyesztési szindikátusok felállítására vonatkozó törvény rendelkezése következtében a csatolt területen mindenütt megkezdődött az állatexportörök szervezkedése, illetőleg a szindikátusok megalapítása. Vasárnap dr. Cristea Tibor állategészségügyi vezérfelügyelő elnöklete alatt Temesváron alakult meg a szindikátus. Nagyváradon holnap tartják meg az alakuló gyűlést a Kereskedelmi Csarnok helyiségében. Remélhető, hogy a szindikátusok megalakulása után tényleg meg is indul az állatexport.

Tízmillió lej passzívával kényszeregyezséget kért a kolozsvári Babos vasudvar

Cluj—Kolozsvár, augusztus 19. (Az Uj Kelet tudósítójától). Hétfőn délelőtt nyújtotta be a kolozsvári törvényszékhez kényszeregyezési kérését a Babos és Társa vaskereskedő vállalat. A cég, amely 31 éve áll fenn,

évtizedeken át jelentős szerepet töltött be Kolozsvár gazdasági életében. A vállalat artozásai meghaladják a 10 millió lejt, míg aktívái 7 millió lejre rugnak. A kényszeregyezési beadványban a kérés jogerőre emelkedésétől számított egy hónap múlva kezdődő 24 havi részletben hatvan százalékos kvótát ajánlott fel.

Rendkívül olcsó

nyári könyvajánlatunk (I.)

Ady: Brevárium I. II.	Lei 190.—	1. sz. csoport:	
Casson: Tizenkét tip	" 10.—	Móricz: Buzakalász	
Ady: Múzeum I. II.	" 140.—	— Házasságtörés	
Darvin: Fajok keletkezése	" 180.—	— Vadkan	110 Lei
Karinthy: Kötéltánc	" 48.—	2. sz. csoport	
— Irta . . .	" 20.—	Babits: Pávatollak	
Schrenk: Titokzatos erők	" 28.—	— Karácsonyi Madonna	
Karinthy: Faramido	" 28.—	— Nyugtalanág	98 Lei
Tolsztoj: Shakespeare	" 35.—	— Recitativ	
Suares: Dosztojevskij	" 35.—	9. sz. csoport:	
Lázár: Munkácsi	" 35.—	Laczkó: Noemi fia	
Wagner: Beethoven	" 35.—	Biró: Amor és Psyche	
Gide: Wilde Oszkár	" 35.—	Kaczér: Ezüst fuvola	72 Lei
Thiering: Textilipar	" 35.—	11. sz. csoport:	
Lambrecht: Oslények világa	" 35.—	Méray: Két primadonna	
Balla: Modern sakk	" 35.—	Kodolányi: Két leányarc	72 Lei
Brandes: A France	" 35.—	Szini: Smaragd	
Rilke: Rodin	" 35.—		
Seton: Fekete mén	" 38.—		
Molnár: Andor (regény)	" 30.—		

Kapható az „Uj Kelet“ könyvosztályában

100 leien alóli rendelésnél csakis az összeg előzetes beküldése mellett.

BARHOL MEGJELENT KÖNYVET
MEGKAPHAT AZ UJ KELET
KÖNYVOSZTÁLYÁBAN.

Uj Keletben

25 ezer munkás országban. Párizsból nemzetközi sztrájk 25 ezer munkás vette pingben még mint sztrájkol. Semmi hogy a sztrájknak e.

magyar arisztokri palotáját. Budapesti Tivadar gróf budai járásbírósa-ésén 130 ezer penes vevő kezére. Az okolok főpincérei ana ellen, mert a ta aranyifju horrtörtözött nekik.

induljon el Lloyd sztrája 310. Felső-ény, izléses kötés-terképpel. Kapnyvosztályában.

Színház—Mozi

A Magyar Színház irodájának közleményei

EGY NAP A BUDAPESTI STUDIO ELETÉBŐL

Pénteken kezdik meg a budapesti rádió legkedveltebb művészei kolozsvári vendégjátékukat

Soha nem tapasztalt lázas érdeklődés várja Kolozsváron a budapesti rádió művészeit.

Valami egészen különleges, valami, amit még eddig nem kapott a közönség az, amit a budapesti rádió nyújtani fog.

A legnépszerűbb művészek jönnek le: Scherz bácsi fog konferálni, Weygand Tibor új, még nem hallott slágerszámaival a leányszíveket fogja megdobogtatni, Matány Antal, a budapesti Nemzeti Színház illusztris tagja, egy csapással meg fogja hódítani a közönséget. Sándor Böske és Székely Gizi elragadó díszjátékot, Boócz Lajos, a Studio rendezője és házi szerzője, Dávid Mihály, a Magyar Színház országos nevével, Boócz Mihály, az Opera táncosa, Kiszele, a Fehér orchidea szerzője, olyan együttessel képeznek, amely felejthetetlen három órát fog szerezni a közönségnek.

A műsor ragyogó, mindent felülmúló, változatos, gazdag, színes. Külön felhívjuk a közönség figyelmét arra, hogy két teljesen külön műsoruk van. Az első műsort pénteken este és vasárnap délután 6 órakor mutatják be, a második műsort szombaton este 9 órakor és vasárnap este 9 órakor fogják bemutatni.

Helyárak a színház rendes téli helyárai, minden emelés nélkül. Jegyekről tanácsos jóelőre gondoskodni.

Ma: SÁRGA LILIAM, holnap: MÁSODIK NÁSZÉJSZAKA mozihelyárakkal

Biró Lajos világsikert aratott nagyhatalmú színműve, a „Sárga lilium” új szereplőkkel és új betanulással kerül színre ma este a Magyar Színházban. Holnap este pedig a legmulatságosabb, leghabzóbb párizsi bohózatot, a „Második nászéjszaka”-t adják, de csak felnőttek részére. Mind a két előadást olesó mozihelyárakkal adják. Jegyek árai: 50, 40, 30, 20 és 10 lej. Páholy öt személyre 150 lej.

HALLO, ITT RÁDIO BUDAPEST!

Pénteken három napra Kolozsvárra költözik a budapesti rádió nagyszerű társulata. Scherz bácsi vezetésével a legnépszerűbb művészek jönnek le, többek között Weygand Tibor is. Tréfák, egyfelvonásosok, táncok, énekek, magánzámok! Három óráig tartó fergeteges kacagás! Két műsor. Első műsor pénteken este és vasárnap délután hat órakor. Második műsor szombaton és vasárnap este. Jegyek már válthatók rendes helyárak mellett.

A MAGYAR SZÍNHÁZ MŰSORA

Szerdán este 9 órakor: Sárga lilium. (Biró Lajos világsikert aratott színműve. Nagyon olesó mozihelyárakkal. Kaszab Anna föllépésével. Helyárak: 50, 40, 30, 20 és 10 lej. Sorozatszám 356.)

Pénteken este 9 órakor: A Budapesti Rádió Studio teljes társulatának vendégjátéka. Föllépnek: Scherz bácsi, Weygand Tibor, Sándor Böske, Köpeczy Boócz Lajos, Köpeczy Boócz Mihály, Székely Gizi, Matány Antal, Dávid Mihály. Műsoron: Egyfelvonásos vígjátékok, ötletek, énekek, táncok, tréfák. Rendes helyárak. Sorozatszám 358. (Első műsor.)

Szombaton este 9 órakor: A Budapesti Rádió Studio teljes társulatának második föllépése. Rendes helyárak. Sorozatszám 359. (Második műsor.)

Vasárnap d. u. 3 órakor Biró Lajos világhírű színműve: A Sárga lilium kerül színre, a főszerepben Kaszab Annával. Nagyon olesó mozihelyárakkal: 50, 40, 30, 20 és 10 lej. Sorozatszám 360.

Vasárnap d. u. 6 órakor: A Budapesti Rádió Studio teljes társulatának vendégjátéka. Rendes helyárak. Sorozatszám 360. (Első műsor.)

Vasárnap este 9 órakor: A Budapesti Rádió Studio teljes társulatának 4-ik és bucsuvendégjátéka. Ren-

des helyárak. Sorozatszám 362. (Második műsor.)

A MAGYAR SZÍNHÁZ MOZI-MŰSORA

Szerdán csak 3 és 6 órakor: Brodway-Melody és Árulás. (Kettős műsor, 3 óras előadások. Helyárak: 20 és 10 lej.)

Csütörtökön 3, 5 és 7 órakor grandiózus újdonság: I. Nevada. (Az amerikai filmművészet legújabb meseteralkotása. Főszereplők: Cary Cooper és Thelma Todd). II. A marokkói kémmő. (Izgalmas keleti bűnügyi történet, a főszerepekben: Várkonyi Mihály, Jetta Goudal és Josef Schildkraut. Helyárak: 20 és 10 lej.)

Pénteken 3, 5 és 7 órakor: I. Nevada. II. A marokkói kémmő. (Izgalmas keleti bűnügyi történet, a főszerepekben: Várkonyi Mihály, Jetta Goudal és Josef Schildkraut. Helyárak: 20 és 10 lej.)

Szombaton 3, 5 és 7 órakor: I. Nevada. II. A marokkói kémmő. (Izgalmas keleti bűnügyi történet, a főszerepekben: Várkonyi Mihály, Jetta Goudal és Josef Schildkraut. Helyárak: 20 és 10 lej.)

Vasárnap d. e. 11 órakor matiné 15 és 10 lejes helyárakkal: A cirkusz gyermeke. Regényes történet az artisták életéből.

CARMEN MOZGO

Két szenációs három órás előadás 18 felvonásban: I. Halál táncosa (Maurice Dekobra regénye filmen). Tíz felvonásos monumentális dráma, főszerepekben: Gösta Ekman, Karina Bell, Maurice de Frandy. II. Véres kelet. Mélyen megható kalanddráma 8 felvonásban. Főszerepekben: Anna May Wong, Mirna Loy stb.

URANIA MOZGO

Szenációs új műsor: A kutya hálája (Rin-Tin-Tin), a fenomenális kutya egyik legjobb filmje. Ezenkívül: Két felvonásos burleszk és a legújabb UFA journal.

Megnyitás augusztus 21-én az UFA leg-híresebb hangos filmével: A borneói szökevény. Főszerepekben: Lilian Harvey, Igo Sim, Harry Halm.

EDISON FILMSZÍNHÁZ

Két szenációs. Három órás előadás. 18 felvonás. I. Kozáklakodalom (Sow-kinó Moskau) 10 felvonásos dráma. Főszereplők: Jastrebitzky, O. Oar-bekowa, G. Balajnim stb. II. Csibészkirálynő 8 felvonásos vígjáték. Főszereplő: Betty Balfour.

RADIO MŰSOR

Idő: Középeurópai

SZERDA, AUGUSZTUS 20.

Bukarest. 17: Mareu-zenekar, könnyű és román zene. 19: Grammfón. 20: Operaest.

Budapest. 9: Körmenet az Andrássy uton. Utána: Pontos időjelzés, időjárás jelentés. Majd: A m. kir. Operaház tagjaiból alakult zenekar hangversenye. Wagner: Parsifal — előjáték. — Dohnányi: Rurália Hungarica. Zádor: Változatok egy magyar népdal fölött. Mendelssohn: Szentivánéji álom. Goldmark: Sába királynője — Bevonulási induló.

2: Grammfónhangverseny. Gounod Faust — keringő. Osma: Ay del Ay. Chopin: Mazurka. Oechi de Fata. Verdi: Trubadur — ária. Wagner: Lohengrin. Mascagni: Parasztbecsület — ária. Mozart: Figaro házassága. Hubay: Zefir. Donizetti: Lammemoori Lucia — ária. Schubert: Rosamunda — nyitány.

3.15: Manchen Mariska gyermek-délutánja.

4.15: A Rékai Miklós szalonzenekar hangversenye. Kéler: Rákóczi-nyitány Erkel: Bánk bán — egyveleg. Hubay: A cremonai hegedős — hegedűszó. Nagypál Béla: Magyar egyveleg. Liszt XIV. rapszódia. Közben: A Szent István díj helyszíni közvetítése.

5.30: Zilahy Lajos: „Ünnepi gondol-

latok”.

6: Bura Sándor hangversenye.

7: A m. kir. I. honvédegyalgevezred hangversenye. Erkel: Magyar ünnepi nyitány. Friesay: Nagy magyar ábránd. Magyar dal- és táncfüzér egyveleg. Dohnányi: Szent Imre himnusz. Barna: Árpád apánk — induló.

8.15: Részletes sport- és löverseny-eredmények.

8.35: Színműelőadás a Studióból. „Árva László király”. Irta: Herczegh Ferenc. Rendező: Odry Árpád.

10.35: A m. kir. Operaház tagjaiból alakult zenekar hangversenye. Kar-nagy: Dohnányi Ernő dr. Beethoven: István király — nyitány. Bartók: Két portré. Volkmann: Szerenad. Brahms: Magyar táncok. Liszt: II. rapszódia. Berlioz: Rákóczi induló.

Berlin. 19: Salzburg. 22.35: Magyar Imre zenekarának hangversenye Budapestről.

Bern. 20.40: Zenekar. 21: Genève. — 22: Szórakoztató zene.

Belgrád. 19.30: Citerajáték. 20.30: Trió. 21.30: Népdalok gitárkísérettel. 22.45: Rádiónégyes.

Pozsony. 19: Prága. 21.45: Grammfón. 22: Prága.

Breslau. 19.05: Weber: „Büvös-vadász” grammfónon. 20.30: Szórakoztató zene. 22.35: A m. kir. Operaház zenekara Budapestről, Dohnányi Ernő vezényletével.

Brit nemzeti műsor. 21.10: O’Neil „Ile” c. színműve. 22.25: Házi vonós-hangverseny. 23: Táncczene.

Brünn. 21.45: Grammfón. — 22: Prága.

Frankfurt. 19: Salzburg. — 21.45: Stuttgart.

Genova. 20: Grammfón. 20.40: Strauss: „Féktelen tavasz” operett.

Genève. 21: Hegedűjáték.

Hamburg. 20: Goldschmidt: „Pénz” c. hangjátéka. 21: Könnyű zene. 22.50: Vendéglői zene.

Hilversum. 19.40: Fürdőzenekar játéka.

Huizen. 19.40: Hangversenyközv. Amszterdamból. 21.40: Házi zenekar.

Kalundborg. 22.40: A Tivoli-hangverseny harmadik része.

Kattovic. 20: Szórakoztató zene. 23: Rádióüzenetek.

Kaunas. 19: Vilnius-óra. 19.50: Tarka-est. 21.10: Hangverseny.

Kassa. 18.10: Magyar propaganda-előadás. 19: Prága. 21.45: Grammfón. 22: Prága.

Köln. 22.30—24: A m. kir. Operaház zenekarának hangversenye Budapestről.

Bécs. 19: Glüek-opera. Walter Bruno vezényletével.

Varsó. 20.15: Hangverseny.

Prága. 21.45: Mozart: Éjjeli zene.

Milánó. 20.40: Operett-részletek.

Osló. 21.35: Rádiózenekar.

Csütörtök, augusztus 21

Bucuresti (394.2 m.) 12—13.30: Grammfón. 17: Dinicu-zenekar, könnyű és román zene. 19: Grammfón. 20: Rádiózenekar. 20.45: Rogalsky zongoraművész saját műveit játssza. 21.15: Táncczene a Lidó-medencéből.

Bukarest. 20: Rádiózenekar. 21.15: Táncczene.

Budapest. 9.15: Hangverseny. Bartók Tanulmány balkézre. Strauss: Gigánybáró — Saffi belépője; Strauss: Denevér-esárdás. Verdi: Sziiciliai vicesernye ária, Don Carlos — ária. Creiabine: Pre lude et Nocturne. Souppé: Roccaccio-Fiamella dala. Schubert: A képmás: A vándor: Az én tanyám. Zichi Géza gróf: Valse d’Adele. Planquette: Rip van Winkle — dal; Lehár: Vig özvegy — Vilja dal. Hubay: Könyvek. Szabados: Sstharang: Szabados: Fekete felhőbe öltözik a lelkem.

9.30 Hírek.

9.45: A hangverseny folytatása.

11.100: Vizállásjelentés.

12: Déli harangszó.

12.05: Az Országos Postászenekar hangversenye. Mozart: Don Jouan — nyitány. Verdi: Traviata — fuvolaszó. Csajkovszky: Eugen Onegin — ábránd. Schreiner: Glucktól Wagnerig — egyveleg. Goard: Berceuse.

12.25: Hírek.

12.35: A hangverseny folytatása.

1: Pontos időjelzés, időjárás- és viz-állásjelentés.

2.30: Hírek.

3: Piaci árak.

4: Rádió Szabad Egyetem. Grammfón lemezek: Erkel: Hunyadi László — nyitány; Bánk bán — egyveleg; Vörösvári Ferenc dr.: „Az egészséges alvás” Grammfónlemezek: Erkel; Hunyadi László — esárdás; Bánk bán; Borda; Berlioz: Rákóczi-induló. Filharmóniai zenekar.

Utána: Pontos időjelzés.

5.10: Pásztor József novellái.

5.40: Szalonzenekari hangverseny.

6.50: Előadás a Studióból. Költemények. Előadja Pethő Attila. — Rendező Csanády György.

8: A bécsi olasz opera. Rossini: „Sevillai borbély” operája. Majd Magyar Imre és cigányzenekarának hangversenye.

Berlin. 20.40: Az előbbi hangverseny folytatása. 23: Szórakoztató és tánczene.

Brit nemzeti műsor. 19.30: Orgona-hangverseny. 20: A rádiózenekar. 22.10: Pozsony. 22: Praha. 22.15: Pozsony.

Frankfurt. 10.30—23.10: Stuttgart.

Genova. 20: Grammfón. 21: A Szent Zita-zenekar hangversenye.

Genève. 20.30: Vegyes zene.

Hamburg. 19.10: Grammfón. 20: Népszerű hangverseny (14 számból). 22.20: A hannoveri rádiózenekar szórakoztató zenéje. 23.20: Kávéházi zene.

Bécs. 20: Rossini: Sevillai borbély.

Róma. 21.02: Puccini: Bohémélet.

Prága. 20.40: Csellójáték.

Pozsony. 21.10: Szórakoztató zene.

Pályázat

A Statusquo Izs. Hitközség Satumare keres a főünnepekre egy vallásos életű, kellemes, iskolázott hangú

kántort בער מוסף

Fizetés megegyezes szerint. Reflektánsok jelentkezhetnek próbaelőadásra alulírott főgondnoknál, ugyanide címzendők a pályázati kérvények.

Utiköltség csakis a meghívottaknak fog megtéríteni.

Dr. Friedmann Árpád ügyvéd, hitk. gondnok.

Lingua Idegenvezető Tolmácsok I,

ITALIA

Mit kell látni, hogyan kell nézni, mit lehet

dőben, fáradságban és költségben megtakarítani,

hogyan lehet előzetes nyelvtanulás nélkül

magát olaszul megértetni TRIESTTŐL—OMÁIG

Irta: Dr. HONTI REZSŐ

A vaskos, több mint 520 oldalas kötet bolti ára fűzve. L 170

Kapható az UJ KELET könyvosztályában

Házvezetőnöt keres kolozsvári uricsalád. Cim a kiadóban.

Schwartz Ignácné orth. kóser vegetárius étterme és tejcsarnoka Reg. Ferdinánd (Wesselenyi ucca) 10 szám alatt megnyitott. A felhasznált tejtermékek saját készítményeim. — Ugyanott naponta friss tén- és bivalytej házhoz szállítva is kapható.

Négyszobás teljes komfortu ucca lakás kiadó. Ertekezhetni Reg. Ferdinánd 70. Bogszairodában.

Filék készen és rendelésre, himzés-csipkebevarrás, montirozás, előnyomda- és szőnyeggyártás, valamint minden a kézimunkaszakmában való munkák jutányos áron Fische Böske kézimunkaszalonjában Cluj, str. Gh. Baritiu (Malom ucca) 16 szám.

Kinderfraulein, Jüdin, sucht Stellung. Geht auch auf Land. Offerten an Helene Leuchter, Oradea, str. Episcopului Giorogariu 33.

A szá

Le vannak azok, akik ak utóbbi antisze-gendő volt a k gikus rendezés tézkedése és a feljesítették k ágenseivel se-öl kezdve —ölilág, a gránborította Mámost nagykarony nyilatkozég vagy az ü valamennyien.óri a legnagyobb hogy ezek az meny jelenték vel találkoznak a jobboldali sa nek azt, hogy f a kormány hatáson.

Es ami mindörvendetes: a zágban. Napok újabb atrocitás fon és a táviró natig sem kétsnány energikus m helyreállítá m áll fenn. Htanítványainak rendbontásokat pal elzolták, ugy ma is. Es ha m lázadóznai az álla galma ellen, ug hetett, mert az á ják és tudják, h nak — egyelőre van. A poraiból dex és az energi nyilatkozó hatás volt arra, hogy le gárdák mögött rek harsi kedvét

A törvény alk erélye: ez volt m keresztül reklamogató kormányo privilegiumokat, gényt soha küle nagyon is le tudt éget, amely a t angoztató kijel apos életben ér fennáll. Gazdaság let minden vona zenvedjük a pu akadó hátrányok tet. De még enn tek is meg kell le an a legelemibb a vagyonsbiztonsá djenek a hatós olgárokéra.

Es itt most ujnyogy az antiszemiasok megfékezés kormány kezébe bnböző városok ak azért türtelen iót és féktelen a sem volt egye rról, hogy voltak anynak, vagy se ia. Totu és társáki hatóságok m let haragosan összmmal „lesújtotta asik szemükkel ttak, hogy mit s any. Amikor p ormány szfinxszé ontak és nem sok gyvel. Kell-e besz igazolására, mi rok három hónap bujósckát játs? A bukovinai, e tóságok szünet itátorokat, akik usztítottak tová másik sarkába